

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi arpajaislain muuttamisesta

Lausuntopyyntö

Sisäministeriö pyysi lausuntoa ehdotuksesta hallituksen esitykseksi arpajaislain muuttamisesta. Esitysluonnos oli lausuntokierroksella 21.6.–10.8.2018. Luonnos on ollut nähtävänä myös valtioneuvoston Hankeikkunassa ja ministeriön internetsivuilla. Luonnos hallituksen esitykseksi valmisteltiin sisäministeriössä ilman erillisen työryhmän asettamista hankkeen kiireellisestä aikataulusta johtuen. Luonnos perustui pääministeri Juha Sipilän hallituksen keväällä 2018 tekemiin päätöksiin arpajaislain uudistamisesta. Sisäministeriö kuuli ennen lausuntokierrosta asiantuntijoina sosiaali- ja terveysministeriön, Poliisihallituksen, Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen ja Veikkaus Oy:n edustajia.

Esitysluonnoksen mukaan rahapelihaittojen ehkäisemiseksi ja vähentämisen tehostamiseksi arpajaislakiin ehdotetaan lisättäväksi säännökset pelaajan pakollisesta tunnistautumisesta pelipisteisiin sijoitettuja raha-automaatteja pelattaessa. Lupamenettelyn keventämiseksi ja hallinnollisen taakan vähentämiseksi tavara-arpajaisluvan, bingoluvan ja tavaravoittoautomaattiluvan sekä eräitä muita peliautomaatteja ja -laitteita koskevan luvan laissa säädettyä enimmäispituutta pidennettäisiin. Lisäksi bingopelin toimeenpanemisesta annettavan tilityksen tilityskauden enimmäispituus pidennettäisiin ja ilman tavara-arpajaislupaa järjestettävien pienarpajaisten sallittu arpojen yhteenlaskettu enimmäismyyntihintaraja nostettaisiin 2 000 eurosta 3 000 euroon.

Lausuntoa pyydettiin valtioneuvoston kanslialta, ulkoministeriöltä, oikeusministeriöltä, valtiovarainministeriöltä, opetus- ja kulttuuriministeriöltä, maa- ja metsätalousministeriöltä, työ- ja elinkeinoministeriöltä, sosiaali- ja terveysministeriöltä, Finanssivalvonnalta, Kilpailu- ja kuluttajavirastolta, lainsäädännön arviointineuvostolta, Poliisihallitukselta, rahapelien toimeenpanosta aiheutuvien haittariskien ja haittojen arviointiryhmältä, Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskukselta, Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselta, 45 All Stars Oulu ry:ltä, A-klinikkasäätiöltä, Amnesty International Suomen osasto ry:ltä, Automaattivuokraajat ry:ltä, Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry:ltä, Hengitysliitto ry:ltä, Kansalaisareena ry:ltä, Kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunta KANE:lta, Kemin Urheilu- ja järjestötoiminnan Tuki ry:ltä, Keski-Pohjanmaan Urheilun Tukijat ry:ltä, Kestilän Kisa-Veikot ry:ltä, Kuoreveden Nuorisoseura NYSÄ ry:ltä, Lastenklonikoiden Kummit ry:ltä, Mannerheimin Lastensuojeluliitto ry:ltä, Nenäpäivä-säätiöltä, Parpa Oy:ltä, Pelastakaa Lapset ry:ltä, Peliklinikalta, Peluurilta, Pornaisten Nuorisoseura ry:ltä, Päivittäistavarakauppa ry:ltä, Oy

Randomex Ab:ltä, Rovaniemen Palloseura ry:ltä, SBH-Yhtiöt Oy:ltä, Seinäjoen Maila-Jussit ry:ltä, Sininauhaliitolta, SOS-Lapsikylältä, Sosped säätiöltä, SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry:ltä, Suomen Arpa ja Bingo ry:ltä, Suomen Diabetesliitto ry:ltä, Suomen Hippos ry:ltä, Suomen Lions-liitto ry:ltä, Suomen luonnonsuojeluliitto ry:ltä. Suomen Nuorisoyhteistyö - Allianssi ry:ltä, Suomen Olympiakomitealta, Suomen Palloliitto ry:ltä, Suomen Punaiselta Ristiltä, Suomen Reumaliitto ry:ltä, Suomen Sydänliitto ry:ltä, Suomen Unicef ry:ltä, Syöpäsäätiöltä, Takuusäätiöltä, Tavara-arpa ry:ltä, Turun Weikot ry:ltä, Urheilun Unelma-arpa Oy:ltä, Veikkauksen edunvälittäjien verkostolta, Veikkaus Oy:ltä ja Viihde Sport ry:ltä.

Lisäksi lausuntopyyntöissä todettiin, että jakelussa mainitut voivat halutessaan välittää lausuntopyyntönsä edelleen esimerkiksi jäsenjärjestöilleen ja yhteistyökumppaneilleen.

Annetut lausunnot

Lausuntoja annettiin yhteensä 59, joista 35 saatiin lausuntopyyntönsä vastaanottaneilta ja 24 muilta. Lausunnot on julkaistu valtioneuvoston Hankeikkunassa.

Lausunnon antoivat A-klinikkasäätiö, Automaattivuokraajat ry, Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry, Kansalaisareena ry, Kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunta KANE, Kilpailu- ja kuluttajavirasto, Luonto-Liitto ry, Marttaliitto ry, Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry, Nuori kirkko ry, Nuoriso- ja Liikunta-alan asiantuntijat ry, Nuorisokeskus Villa Elba, opetus- ja kulttuuriministeriö, oikeusministeriö, Pelastakaa Lapset ry, Peluuri, Poliisihallitus, Päivittäistavara- ja kauppa ry, rahapelien toimeenpanosta aiheutuvien haittariskien ja haittojen arviointiryhmä, SBH-yhtiöt Oy, Sininauhaliiton tieto- ja tukipiste Tiltti, Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus STEA, sosiaali- ja terveysministeriö SOS-Lapsikylä, Sosped säätiön Pelirajat'on-toiminta, SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry, Suomen Arpa ja Bingo ry, Suomen Bensiinikauppiaitten ja Liikennepalvelualueiden Liitto SBL ry, Suomen elokuvasäätiö, Suomen Hippos ry, Suomen Keskustanuoret ry, Suomen Kristillinen Ylioppilasliitto ry, Suomen Mielenterveysseura, Suomen museoliitto, Suomen nuorisokeskusyhdistys ry, Suomen Nuorisoyhteistyö - Allianssi ry, Suomen Olympiakomitea, Suomen opiskelijakuntien liitto - SAMOK ry, Suomen Opiskelija-Allianssi - OSKU ry, Suomen Palloliitto ry, Suomen Partiolaiset ry, Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö SPEK, Suomen Punainen Risti, Suomen Sinfoniaorkesterit ry, Suomen Teatterit ry, Suomen ylioppilaskuntien liitto SYL ry, Takuusäätiö, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, työ- ja elinkeinoministeriö, Valtakunnallinen työpajayhdistys ry, valtioneuvoston kanslia, valtiovarainministeriö, Vasemmistoliitto rp, Vastuullinen Lahjoittaminen VaLa ry, Veikkauksen edunvälittäjät -verkosto, Veikkaus Oy ja Vesaisten Keskusliitto ry.

Ulkoministeriö ja maa- ja metsätalousministeriö ilmoittivat, ettei niillä ole huomautettavaa tai lausuttavaa esitysluonnokseen.

Yleistä lausunnoista

Pakollinen tunnistautuminen raha-automaattipelaamisessa

Hallituksen esityksen tavoitetta rahapelihaittojen ehkäisemisen ja vähentämisen tehostamisesta pidettiin annetuissa lausunnoissa tärkeänä ja kannatettavana. Ehdotetun pakollisen tunnistautumisen osalta useassa lausunnossa katsottiin, ettei se yksistään ole riittävä toimenpide haittojen ehkäisyn ja vähentämisen tehostamiseksi. Pakollisen tunnistautumisen tulisi

usean lausunnonantajan mukaan kattaa myös Veikkaus Oy:n pelisaleihin sijoitetut raha-automaatit tai vaihtoehtoisesti esityksessä tulisi vahvemmin olla esillä lähtökohta tunnistaumisvelvoitteen laajentumisesta myöhemmin myös pelisaliautomaatteihin. Myös tarpeeseen tehostaa pelisalien valvontaa kiinnitettiin eräissä lausunnoissa huomioita. Pakollisen tunnistautumisen laajentamista myös muihin korkean haittariskin rahapeleihin tulisi joidenkin lausuntojen mukaan tarkastella jatkossa. Toisaalta joissakin lausunnoissa todettiin tarkoituksenmukaiseksi rajata pelisaleihin sijoitetut raha-automaatit pakollisen tunnistautumisen ulkopuolelle. Lisäksi eräissä lausunnoissa esitettiin, että pakollinen tunnistauminen otettaisiin vaiheittain käyttöön hajasijoitetuissa raha-automaateissa. Muutamassa lausunnoissa ei kannatettu tai vastustettiin esitettyä pakollista tunnistautumista. Muutamassa lausunnoissa puolestaan esitettiin, että satunnaisen rahapelaamisen helpottamiseksi säädettäisiin euromääräisestä rajasta, jonka alittava pelaaminen ei edellyttäisi tunnistautumista.

Ehdotetun siirtymäajan todettiin joissakin lausunnoissa olevan liian pitkä, kun taas useassa muussa lausunnoissa katsottiin olevan tarpeellista pidentää siirtymäaikaa vuoteen 2022 tai 2023 asti.

Joissakin lausunnoissa katsottiin, että raha-automaattipelaamista koskevista rajoituksista tulisi säätää valtioneuvoston asetuksella sisäministeriön asetuksen sijaan. Eräissä lausunnoissa esitettiin myös tarkasteltavaksi, tulisiko joistakin rajoituksista säätää lain tasolla. Rajoituksia koskevan asetuksen ja tunnistamismenettelystä mahdollisesti annettavan valtioneuvoston asetuksen osalta pidettiin useassa lausunnoissa keskeisenä, että asetukset valmistellaan laajapohjaisesti yhteistyössä intressitahojen ja asiantuntijoiden kanssa ja samassa yhteydessä hallituksen esityksen kanssa. Toisaalta muutamassa lausunnoissa pidettiin tärkeänä, että rajoituksia valmistellaan sitä mukaa, kun nykyisen verkossa tapahtuvaa rahapelaamista koskevan rajoituskokonaisuuden arviointi etenee. Rajoitukset tulisi joidenkin lausunnonantajien mukaan ottaa käyttöön vaiheittain perustuen rajoitusten vaikuttavuuden arviointiin. Rajoitusten vaikuttavuutta tulisi myös arvioida ja rajoituksia myös vähentää, jos ne eivät ole haittojen ehkäisemisen kannalta tehokkaita. Toisaalta muutamissa lausunnoissa katsottiin esimerkiksi, että pelirajoituskokonaisuus tulee saada käyttöön viivytyksettä ja että rajoitusten tulisi olla samat kuin verkossa tapahtuvaa pelaamista koskevat rajat tai että rajoitusten tulee muutoin olla riittävät. Myös haitallista pelaamista ehkäisevien uusien työkalujen käyttöönottoa tulisi harkita. Osassa lausuntoja katsottiin, että rajoitusten tulisi olla vapaaehtoisia tai itse asetettuja, kun taas toisissa todettiin, etteivät vapaaehtoiset työkalut ole tutkimusnäytön perusteella tehokkaita.

Useammassa lausunnoissa otettiin kantaa kannustimiin, joilla edistettäisiin pakollista tunnistautumista. Moni lausunnonantaja totesi, että erilaisten kannustien käyttö tulisi mahdollistaa. Toisaalta taas katsottiin esimerkiksi, että pelillisiä etuuksia voisi antaa vasta, jos tarjolla on myös pelaamisen hallintaan liittyviä toiminnallisuuksia ja että etuuksien tulee olla oikeasuhtaisia ja niitä on arvioitava viranomaisyhteistyössä ja niistä on tarvittaessa säädettävä.

Useassa lausunnoissa todettiin, että esityksen vaikutusarviointi on puutteellinen esimerkiksi esitettyjen toimenpiteiden vaikutuksista haittojen ehkäisemiseen ja vähentämiseen sekä vaikutuksista järjestöjen asemaan, rahoitukseen ja edunsaajien toiminnallaan tavoittamien ihmisten asemaan. Lisäksi useissa lausunnoissa esitettiin kritiikkiä esityksen negatiivista

vaikutuksista Veikkaus Oy:n kumppaniyritysten osalta sekä niitä koskevan vaikutusarvioinnin puuttumisesta. Useiden lausuntojen mukaan esitysluonnoksessa vähätellään uudistuksesta aiheutuvia haitallisia vaikutuksia, jotka ovat yhteiskunnallisesti ja taloudellisesti hyvinkin merkittäviä ja saattavat johtaa esimerkiksi toimintojen supistumiseen tai lakkauttamiseen, yritysten kannattavuuteen, henkilöstökulujen leikkaamiseen ja palvelujen saatavuuden heikkenemiseen.

Esityksen taloudellisista vaikutuksista tulisi joidenkin lausunnonantajien näkemyksen mukaan hankkia objektiivinen arvio ja täydentää esitystä sisäministeriön omalla arviolla. Useat lausunnonantajat pitivät tärkeänä, että mahdollisesti väheneviä rahapelituottoja kompensoitaisiin järjestöille ja muille toimijoille esimerkiksi laskemalla arpajaisveroprosenttia, luopumalla arpajaisverosta kokonaan tai lisäämällä yleishyödyllisille yhteisöille verotulopohjaista budjettirahoitusta.

Useassa lausunnossa tuotiin myös esille näkemys, jonka mukaan esitysluonnos on ristiriidassa pääministeri Juha Sipilän hallituksen politiikan kanssa, jossa on korostettu muun muassa norminpurkua, joidenkin säänneltyjen toimintojen vapauttamista sekä yrittäjämyynteisyyttä.

Eräät lausunnonantajat huomauttivat myös tarpeesta selkeyttää esityksessä käytettyä terminologiaa raha-automaatin ja erityisautomaatin osalta sekä tarkastella esitetyn sääntelyn suhdetta rahanpesulainsäädäntöön. Ehdotettuun 14 c §:ään liittyen esitettiin myös lakitekniisiä huomioita sekä huomautettiin tarpeesta perustella laajemmin ehdotetun asetuksenantovaltuussäännöksen merkitys ja tarpeellisuus lakiteknisesti. Esityksen perusteluja tulisi täydentää myös selostuksella henkilötietojen suojasta. Lausunnoissa tuotiin myös esille muita sääntelymuutostarpeita. Muutamassa lausunnossa esitettiin, että esitykseen sisällytettäisiin myös valvottavien pelijärjestelmien sijaintia koskevat säännökset. Lisäksi yhdessä lausunnossa esitettiin, että pelirajoituskokonaisuutta koskevasta ulkopuolisesta arvioinnista säädettäisiin arpajaislaissa samoin kuin rahapelien jälleenmyyjien omavalvonnasta.

Muita rahapeleihin liittyviä näkemyksiä

Useissa lausunnoissa nostettiin esille tarve jatkaa arpajaislain uudistamisen valmistelua tämän hankkeen jälkeen. Muutamat lausunnonantajat totesivat, ettei esityksessä ole otettu huomioon aiemmin asiantuntijoiden esille tuomia muutostarpeita. Monissa lausunnoissa katsottiin, että tulisi laatia kansallinen rahapelipoliittinen ohjelma tai valtioneuvoston periaatepäätöksen tasoinen kokonaisstrategia ja siihen liittyvä toimintaohjelma. Rahapelaamisesta aiheutuvien haittojen ehkäisemiseksi ja vähentämiseksi tulisi joidenkin lausunnonantajien mukaan tarkastella muun muassa raha-automaattien saatavuuden ja jakelun sääntelyä, haittariskien arvioinnista säätämistä sekä Veikkaus Oy:lle kertyvien pelaamista koskevien tietojen hyödyntämistä pelihaittojen ehkäisy- ja vähentämistyössä. Lisäksi muutamassa lausunnossa esitettiin, että jatkossa tulisi käsitellä myös rahapelihaittoja ehkäisevän ja vähentävän työn rakennetta ja pysyvää resursointia.

Joissakin lausunnoissa huomautettiin tarpeesta pyrkiä tehokkaammin estämään ulkomaisten rahapeliyhtiöiden markkinointi ja rahapelien tarjonta ulkomaisen rahapelitarjonnan aiheuttaessa haittoja yhteiskunnassa. Myös Veikkaus Oy:n markkinointia koskevien säännösten uudistamistarpeisiin kiinnitettiin huomiota joissakin lausunnoissa todeten esimerkiksi tarve tarkastella rahapelien jaottelun uudistamista sallitun markkinoinnin

näkökulmasta, sallittua tuoteinformaatiota koskevaa sääntelyä sekä mainonnan ja markkinoinnin rajoittamista.

Lisäksi monissa lausunnoissa todettiin tarpeelliseksi käynnistää monipuolinen ja laaja keskustelu kansalaisjärjestöjen rahoitusjärjestelmän tulevaisuudesta. Joissakin lausunnoissa pidettiin myös tärkeänä, että avustusjärjestelmien yhdenmukaistamistyö käynnistetään viipymättä. Yhden lausunnon mukaan arpajaislainsäädäntö tulisi ottaa kokonaisvaltaisen kriittisen tarkastelun kohteeksi ja arvioida muun muassa sitä, kuinka hyvin rahapelimonopoli on legitimoitavissa.

Muut arpajaiset

Hallituksen esityksen tavoitetta lupamenettelyn ja hallinnollisen taakan keventämisestä pidettiin kannatettavana. Muita arpajaisia kuin rahapelejä koskeviin muutosehdotuksiin suhtauduttiin lausunnoissa pääosin hyvin myönteisesti. Muutamissa lausunnoissa todettiin, että esitetyt muutokset eivät kuitenkaan ole riittäviä lupamenettelyn keventämiseksi ja että lain uudistamista tulisi tältäkin osin jatkaa. Muutama lausunnonantaja esitti, että pienarpajaisten sallittu arpojen yhteenlaskettu enimmäismyyntihintaraja nostettaisiin 5 000 euroon. Myös tavaravoittoautomaatista saatavan voiton enimmäisarvoa esitettiin nostettavaksi ja pidettäväksi samalla tasolla kuin hajasijoitetussa raha-automaatissa. Toisaalta tuotiin esille, että myös muiden arpajaisten kuin rahapelien osalta tulisi säännellä esimerkiksi lisäarvontoja ja näiden arpajaisten markkinointia.

Lisäksi yhdessä lausunnossa esitettiin tavaravoittoautomaatteja ja arpajaislain 56 §:ssä tarkoitettuja automaatteja ja laitteita koskevan nykyisen sääntelyn purkamista ja toiminnan vapauttamista elinkeinotoiminnan piiriin säädeltynä, valvottuna ja vastuullisena. Lisäksi muutama lausunnonantaja esitti, että bingopelin osalta nykyinen epäselvä tilanne bingopelin järjestämisestä tulisi selvittää ja että bingopeli rajattaisiin selkeästi tavara-arpajaisiksi. Eräissä lausunnoissa esitettiin lisäksi esityksestä poikkeavia näkemyksiä taloudellisten vaikutusten arvioinnista sekä pienarpajaisia koskevan muutosehdotuksen vaikutuksista myönnettävien lupien määrään.

Esityksen valmistelusta

Monissa lausunnoissa katsottiin, ettei esityksen valmistelussa ole noudatettu hyvän lainvalmistelun periaatteita ja kritisoitiin esimerkiksi esitysluonnoksen lyhyttä valmisteluaikaa ja sitä, ettei esitysluonnosta ole valmisteltu laajapohjaisesti erityisesti rahapelihaitta-asiantuntijoita ja Veikkaus Oy:n tuotosta avustuksia saavien edustajia osallistaen. Myös lausuntokierroksen ajoittumista kesäaikaan ja lausuntopyynnön jakelua kritisoitiin usean lausunnonantajan toimesta samoin kuin sitä, ettei lausuntokierroksella hyödynnetty sähköistä lausuntopalvelua. Useassa lausunnossa esitettiin, että tunnistautumista raha-automaattipelaamisessa koskeva säännös palautettaisiin valmisteluun ja että uusi esitys valmisteltaisiin laajassa yhteistyössä niin keskeisten viranomaisten, haitta-asiantuntijoiden kuin edunsaajienkin kanssa.

Lausuntojen pääasiallinen sisältö lausunnonantajittain

Valtioneuvoston kanslia (VNK)

VNK toteaa tunnistautuneen pelaamisen lisäämisen olevan tärkeä keino. Veikkaus Oy on pyrkinyt aktiivisesti lisäämään tunnistautunutta pelaamista. VNK:n mukaan on tarkoituksenmukaista rajata pelialit pakollisen

tunnistautumisen ulkopuolelle. Tunnistautumisen tekninen toteutus pitäisi tehdä helpoksi ja satunnaispelaamisen huomioon ottavaksi ja pelkän Veikkaus-kortin tai debit-kortin käyttäminen tulisi olla riittävää. Hallituksen esityksessä tulisi todeta menettely, jossa pakollisen tunnistamisen käyttöönoton aikaistuksesta on päätetty. VNK pitää edunsaajiin ja pelipisteyrittäjiä koskevia vaikutusarvioita suppeina ja mahdollisesti alimitoitettuna. Pakollisen tunnistautumisen käyttöönottoa voitaisiin pelihaittanäkökulman oleellisesti kärsimättä lykätä alkamaan 1.1.2022, ellei aikataulu- ja vaikutusarviot osoita muuta. VNK esittää harkittavaksi, että pelaamisen rajoituksista säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. VNK esittää lisäksi, että esitykseen sisällytettäisiin Veikkaus Oy:n peliserverin sijaintia koskevat säännökset.

Ulkoministeriö

Ulkoministeriöllä ei ole lausuttavaa esitysluonnoksesta.

Oikeusministeriö (OM)

OM:n näkemyksen mukaan on ongelmallista, ettei ehdotetussa 14 c §:ssä ole viittausta pelitiliin. Kyse on yksilön oikeusaseman kannalta merkittävästä seikka, josta tulisi säätää lain tasolla täsmällisesti. Pykälään sisältyvän asetuksenantovaltuuden merkitys ja tarpeellisuus tulisi perustella nykyistä laajemmin ja myös arvioida suhdetta perustuslaista johtuviin vaatimuksiin. Lisäksi lausunnossa todetaan, että esityksessä tulisi kuvata henkilötietojen käsittelyperuste ja sen merkitys yksilöiden tietosuojalle sekä oikeudellisesti relevantit keskeiset piirteet. Lausunnossa nostetaan esille myös tarve tarkastella laajemminkin arpajaislakiin sisältyvien henkilötietojen käsittelyä sisältävien sääntelyiden suhdetta erityisesti EU:n tietosuoja-asetukseen.

Valtiovarainministeriö (VM)

VM pitää hyvänä, että riskipelaamiseen puututaan. Lausunnossa todetaan, että ei ole mahdollista arvioida tarkemmin, miten suunnitellut muutokset tulevat vaikuttamaan valtiontalouteen ja mistä vuodesta lukien. Esitykseen tulisi sisällyttää sisäministeriö arvio vaikutuksista ja asetuksen sisällöstä. VM esittää arvioitavaksi, olisiko tarkoituksenmukaista säätää lain tasolla joistain raha-automaattipelaamista koskevista rajoituksista. Esitykseen olisi hyvä sisällyttää Pohjoismaiden vastaavien muutosten taloudellisia vaikutuksia.

VM katsoo, että asetusluonnokset olisi hyvä sisällyttää esitykseen. VM huomauttaa myös, että lupamaksuilla tulisi kattaa kaikki aiheutuvat kustannukset eikä budjettirahoitusta ole mahdollista lisätä.

Opetus- ja kulttuuriministeriö (OKM)

OKM toteaa esityksessä tuodun monipuolisesti esille rahapelihaitat ja niiden kytkeytyminen erityisesti raha-automaatteihin pelityyppinä. OKM pitää muutoksia kannatettavana. OKM pitää tärkeänä, että muutosten taloudellisia vaikutuksia seurataan ja mahdollisesti merkittävä käytettävissä olevien avustusmäärärahojen lasku kompensoidaan muulla tavalla.

Maa- ja metsätalousministeriö (MMM)

MMM:llä ei ole huomautettavaa esitysehdotuksen sisältöön.

Työ- ja elinkeinoministeriö (TEM)

TEM pitää kannatettavana rahapelihaittojen vähentämiseksi esitettyjä toimia. TEM esittää harkittavaksi, että mainittaisiin myös se, että muutokset tukevat

osaltaan yksinoikeusjärjestelmän tavoitteiden saavuttamista EU-oikeuden näkökulmasta. Ministeriö pitää ehdotusta muiltakin osin kannatettavana.

Sosiaali- ja terveysministeriö (STM)

STM on lausunnon mukaan aiemmin linjannut, että jatkovalmistelussa tulisi keskittyä haittojen ehkäisyyn ja vähentämisen tehostamiseen. STM toteaa pakollisella tunnistautumisella olevan sellaisenaan merkittävää vaikutusta haittojen ehkäisyssä ainoastaan alaikäispelaamisen ehkäisyssä. Muilta osin tunnistamisen vaikutus toteutuu hallintatyökalujen kautta. Työkalut on STM:n mukaan tarkoituksenmukaista linjata yhtä aikaa, kun nykyisen kokonaisuuden arviointi etenee ja tutkimustieto karttuu. Myös uusien välineiden käyttöönottoa kannattaa harkita. STM edellyttää mukanaoloansa rajoituksia säädettäessä. STM katsoo, että tunnistautumisen rajaaminen hajasijoitettuihin sisältää haittojen kannalta riskejä. Pelisaleissa tulisi olla vähintään mahdollisuus omaehtoiseen pelikieltoon ja lisäksi valvontaa tulisi tehostaa.

STM:n mukaan esityksessä tulisi vahvemmin olla lähtökohtana tunnistautumisen laajentaminen pelisaleihin. Hajasijoitettujen rahautomaattien pakollinen tunnistautuminen ei ole riittävä toimenpide, vaan arpajaislain uudistamista tulee jatkaa mahdollisimman pian.

Haittojen vähentämiseksi ja ehkäisyyn tehostamiseksi tulisi STM:n mukaan varmistaa useiden tavoitteiden toteutuminen, kuten esimerkiksi haittojen ehkäisy tavoitteen ensisijaisuus huomioiden myös arpajaislain vastaisen rahapelitarjonnan torjunta sekä kanavoinnin tarkastelu myös kotimaan markkinoiden sisällä, valtioneuvostotason linjauksen sekä sitä toimeenpanevan kansallisen ohjelman toteutumisen edistäminen sekä pakollisen tunnistautumisen laajentaminen pelisaleihin. Pakollisen tunnistautumisen laajentamista myös muuhun pelaamiseen tulisi STM:n mukaan selvittää ja automaattien saatavuutta ja jakelua säännellä. Edelleen STM katsoo, että haittariskien arvioinnista olisi säädettävä laissa ja rahapelien jaottelua uudistaa markkinointiin liittyen. Myös arpajaislain 53 §:n mukaisten tietojen luovutuksen ja raportoinnin asianmukaisuus tulisi varmistaa, rahapelien valvontaa koskevaa 42 §:ää täsmentää ja velaksi pelaamisen kiello säilyttää. Lisäksi tavoitteena tulisi olla tarkoituksenmukaisten keinojen käyttöönotto laittoman pelitoiminnan harjoittamisen ja markkinoinnin estämiseksi. STM katsoo, että Veikkaus Oy:n tulisi tehdä yhteistyötä riski- ja ongelmapelaamista tunnistavan VasA-mallin kehittämisessä. STM:n mukaan tulisi varmistaa, että uudistuvan lainsäädännön ja rahapelipolitiikan seurauksena rahapelihaitat kääntyvät tavoiteltavaan laskuun.

Kilpailu- ja kuluttajavirasto (KKV)

KKV pitää muun kuin rahapelaamista koskevan ehdotuksen osalta ehdotettuja toimia kannatettavina lupamenettelyn keventämiseksi ja hallinnollisen taakan vähentämiseksi. Haittojen ehkäisemiseksi ehdotetut toimet ovat sinänsä kannatettavia, mutta ratkaisu jättää paljon harkinnanvaraa sekä Veikkaus Oy:lle että pelaajille. KKV katsoo, että siirtymäajan tulisi olla mahdollisimman lyhyt. Lisäksi lausunnon mukaan on tarvetta tarkastella niitä rakenteellisia ratkaisuja, joita rahapelijärjestelmään tällä hetkellä liittyy. Arpajaislainsäädäntö olisi otettava kokonaisvaltaisen kriittisen tarkastelun kohteeksi ja arvioida muun muassa sitä, kuinka hyvin rahapelimonopoli on legitimoitavissa. Lisäksi tulisi arvioida nykylainsäädännön haittapuolia, rahapelimonopolin tarpeellisuutta sekä keinoja haittojen vähentämiseksi.

Poliisihallitus

Poliisihallitus pitää säädettyjä raha-automaattien enimmäismääriä korkeina. Poliisihallitus kannattaa perusajatusta tunnistautuneesta raha-automaattipelaamisesta. Poliisihallituksen mukaan kokonaisuuden jatkovalmistelu viranomaisyhteistyössä on tärkeää. Poliisihallitus huomauttaa, ettei esityksessä ole tuotu esiin, miten tarpeellinen tunnistautumisaste on määritelty. Pakollinen tunnistautuminen tulee laajentaa myös pelisaleihin, koska pelipisteistä poikkeavat ominaisuudet ovat omiaan lisäämään pelaamisen houkuttelevuutta ja pelihaittariskin kasvua. Puuttuminen rahapelihaittojen esiintymiseen erityisissä pelisaleissa on myös hyvin rajoittunutta. Poliisihallitus toteaa esitysluonnoksen terminologian olevan epäjohdonmukainen raha-automaatin ja erityisautomaatin osalta. Pelipisteisiin sijoitetut raha-automaatit pitäisi säilyttää käsitteellisesti raha-automaattina ja Poliisihallitus esittääkin erityisautomaatti-käsitteen poistamista. Lisäksi Poliisihallitus esittää uutta muotoilua 14 c §:n osalta ja arvioitavaksi, missä määrin on tarpeen poiketa rahanpesulain terminologiasta. Rahanpesun estämiseen liittyen Poliisihallitus toteaa, että varojen kierrätys automaatin, pelitilin ja pankkitili välillä on estettävä rahanpesuriskin vuoksi samoin kuin varojen sekoittuminen ja varojen tallettaminen automaattilta pelitilille. Rahanpesun estämisen näkökulmasta ei ole perusteltua, että pelisaleissa voisi pelata tunnistautumatta.

Poliisihallitus katsoo, että lähtökohtana tulisi olla pelaajan mahdollisimman luotettava tunnistaminen. Huomioon on otettava myös pelaajan oikeusturva huomioitava. Tunnistamisen toteutustavasta tulisi säätää eikä sitä voi jättää Veikkaus Oy:n määriteltäväksi. Pakollisesta tunnistautumisesta riippumatta alaikäisvalvontaa on edelleen tehtävä.

Poliisihallitus kannattaa nopeaa siirtymistä tunnistautuneeseen pelaamiseen, mutta edellyttää riittävää siirtymäaikaa muun muassa järjestelmämuutosten vuoksi. Poliisihallitus katsoo, että pelaajille voidaan tarjota pelillisiä etuuksia vasta, jos tarjolla myös pelaamisen hallintaan liittyviä toiminnallisuuksia. Etuuksien tulee olla myös olla oikeasuhtaisia. Niitä on arvioitava viranomaisyhteistyössä ja tarvittaessa säädettävä niistä. Poliisihallitus esittää myös huomioita ehdotetun sääntelyn suhteesta arpajaislain säännöksiin sähköisesti välitettävistä rahapeleistä ja erityisestä pelisalista. Lisäksi Poliisihallitus esittää 42 §:ää täsmennettäväksi.

Poliisihallitus pitää muita arpajaisia kuin rahapelejä koskevia ehdotuksia sinällään kannatettava, mutta muutosten vaikutuksia esimerkiksi lisäarvontoihin ja arpajaisten markkinointiin olisi pitänyt arvioida huolellisemmin. Poliisihallitus huomauttaa lisäksi, että tietojärjestelmämuutoksiin liittyvä taloudellisten vaikutusten arviointi ei pidä paikkaansa ja että muutoksista aiheutuvat kustannukset on katettava lupamaksuilla. Poliisihallitus esittää, että sääntelyä uudistettaisiin laajemmin ja että lakiin sisällytettäisiin säännökset ikärajaista, markkinoinnista ja lisäarvonnoista. Poliisihallituksen mukaan pienarpajaisten euromääräisen rajan nostaminen kannatettavaa, mutta sillä ei liene niin suuria vaikutuksia haettavien lupien määrään, mitä esitysluonnoksessa on kuvattu. Poliisihallitus esittää lausunnossaan myös eräitä teknisluonteisia täsmennyksiä esitykseen sekä kiinnittää huomioita muita arpajaisia kuin rahapelejä koskevien muutosten arvioinnista tehtyihin kirjauksiin.

Poliisihallituksen lausunnon liitteenä olevassa poliisitoimintayksikön lausunnossa todetaan esityksen lupakausien pidentämisestä olevan

kannatettava. Pienarpajaisten euromäärän korotuksella olisi tuskin kovin suurta vaikutusta poliisilaitosten myöntämien lupien määrään, mutta esitys on kuitenkin kannatettava. Muutoksista aiheutuu väistämättä jonkinlaisia tietojärjestelmävaikutuksia ja kustannukset voivat olla hyvinkin merkittäviä. Lisäksi lausunnossa esitetään teknisiä muutosehdotuksia vanhentuneeseen käsitteeseen kihlakunnan poliisilaitos.

Poliisihallituksen mukaan arpajaislain uudistamista tulee jatkaa. Useiden yksityiskohtien ollessa vielä täsmennyttömiä Poliisihallitus ei voi ottaa kantaa uudistuksen resurssivaikutuksiin.

Rahapeliin toimeenpanosta aiheutuvien haittariskien ja haittojen arviointiryhmä (arviointiryhmä)

Sosiaali- ja terveysministeriön yhteydessä toimivan arviointiryhmän mukaan pakollisen tunnistautumisen pitäisi kattaa myös pelialit, ainakin pidemmällä tähtäimellä. Laissa voitaisiin säätää yleisesti tunnistautumisesta ja määrittellä tarkemmat säännöt käyttöönotosta asetuksella. Tunnistautumisen rajaaminen pelipisteisiin sisältää haittojen kannalta riskejä, sillä ongelmapelaaminen saattaa entistä vahvemmin keskittyä pelisaleihin. Kaikkeen raha-automaattipelaamiseen tulisi kytkeä jo ensivaiheessa vähintään mahdollisuus omaehtoiseen pelikieltoon. Tunnistautumiseen kytkettävät rajoitukset on tarkoituksenmukaista linjata yhtä aikaa, kun nykyisen pelirajoituskokonaisuuden arviointi etenee. Myös uusien työkalujen käyttöönottoa tulee arvioida. Tunnistautumisen tulisi tapahtua riittävän vahvalla tavalla.

Taloudellisissa vaikutuksissa suoran pelikatevaikutuksen sijaan olisi tärkeämpää tarkastella kokonaisuutta, jossa on otettu huomioon pelihaittojen vähenemisestä seuraava haittakustannusten lasku. Arviointiryhmä toteaa myös, että esitykseen pitäisi sisällyttää tarkka raha-automaattien pelikatejakauma sekä suhteuttaa raha-automaattien volyymi pelikatteeseen.

Lausunnossa todetaan, että raha-automaattipelien ominaisuuksia ja käyttöä on seurattava haittojen vähentämiseksi. Lisäksi arviointiryhmä näkee tarpeellisena jatkotoimiin ryhtymisen, kuten valtioneuvoston linjauksen laatimisen rahapelipolitiikasta, rahapelijärjestelmän käytännön toteutuksen lain tavoitteiden mukaisuuden varmistamisen, kanavoinnin tarkastelun myös kotimaan markkinoiden sisällä, automaattien saatavuuden ja jakelun sääntelyn sekä Veikkaus Oy:n oman VasA-mallin jatkokehittämisen. Lisäksi arviointiryhmä toteaa, että haittariskien arvioinnista tulisi säätää laissa ja markkinointisääntelyä tarkastella. Lisäksi tulisi varmistaa Veikkaus Oy:n pelidatan käytettävyys haittojen ehkäisyä, hoidon kehittämistä sekä haittojen seuranta ja tutkimusta varten sekä tarkastella pakollisen tunnistautumisen ulottamista myös muuhun rahapelaamiseen. Arviointiryhmän mukaan velaksi pelaamisen kieltä on myös säilytettävä.

Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus (STEA)

STEA katsoo, että ehdotettu sääntely on tarpeen, mutta toteaa pakollisen tunnistautumisen vaativan rinnalleen myös muita keinoja. STEA pitää STM:n lausunnossa esitetyistä keinoista tärkeimpinä laittoman pelitoiminnan ja sen markkinoinnin estämistä sekä hallintatyökalujen tehokasta kytkemistä tunnistautuneeseen pelaamiseen. Muutoksella ei tule vaarantaa STEA:n kautta jaettavan järjestötoiminnan perusrahoitusta enempää kuin välttämätöntä haittojen vähentämiseksi. Lisäksi STEA toteaa olevan tärkeää, että vaikutukset olisi riittävästi yksilöity erilaisten suunniteltujen toimien

osalta. Ehdotettu siirtymäaika vuoteen 2021 saakka on STEA:n näkemyksen mukaan perusteltu sen antaessa mahdollisuuden järjestötoimijoille valmistautua hieman paremmin uuteen tilanteeseen.

Terveysten ja hyvinvoinnin laitos (THL)

THL kannattaa esitystä, mutta ei pidä sitä riittävänä. Suunnitteilla olevan pelirajoituskokonaisuuden osalta THL korostaa kokonaisuutta koskevan ulkopuolisen arvioinnin merkitystä. Arvioinnista tulisikin säätää arpajaislaissa. THL toteaa, että pakollinen tunnistautuminen tulisi laajentaa jo tässä vaiheessa myös pelisaleihin sijoitettuihin automaatteihin. Pelisaleissa tulisi olla vähintään henkilöllisyyden tarkastus. Lisäksi THL toteaa pitävänsä tärkeänä, että arpajaislain uudistamisen seuraavassa vaiheessa tunnistautuminen laajennetaan muuhun sähköisten kanavien ulkopuolella tapahtuvaan korkean haittariskin rahapelien pelaamiseen.

THL esittää lisäksi eräitä yksittäisiä huomioita esitykseen. THL katsoo esimerkiksi, että rahapelien jälleenmyyjien omavalvonnasta tulisi säätää laissa. Samassa yhteydessä olisi mahdollista säätää esimerkiksi rahapeliautomaattien sijoittelusta. THL:n mukaan pelirajoituskokonaisuus tulee saada käyttöön ja kokonaisuus arviointiin viivytyksettä. THL pitää tärkeänä, että esityksen taloudellisista vaikutuksista teetetään objektiivinen arvio. Lisäksi THL huomauttaa, että rahapelaamisessa on kyse toiminnasta, jota säännellä sen haittojen vuoksi. Sääntely on ennaltaehkäisyä.

THL pitää tärkeänä markkinointisäännösten tarkastelua myös kanavointipyrkimyksen hillinnän näkökulmasta. THL toteaa olevan tarpeellista jatkaa pikaisesti arpajaislain uudistusta ja ottaa käsittelyyn myös rahapelihaittoja ehkäisevän ja vähentävän työn pysyvä resursointi. Lisäksi tarvittaisiin valtioneuvoston periaatepäätöksen tasoinen kokonaisstrategia ja siihen liittyvä toimintaohjelma.

A-klinikkasäätiö

A-klinikkasäätiö katsoo, että esityksen tavoitteet ovat kannatettavia. Lisäsääntely kohdistuu automaattipeleihin, joiden pelaamisesta käytettävissä olevien tietojen mukaan myös suurimmat pelihaitat koituvat. Esitetty asetuksenantovaltuutus tunnistautumisen tavoista tai muodoista on esityksen antamisen ja käsittelyn aikataulu huomioon ottaen kannatettavaa. A-klinikkasäätiö kannattaa lisäsääntelyä ja lupamenettelyjen sujuvoittamista, mutta ehdottaa, että vaikutusarviot etenkin yleishyödyllisten yhteisöjen toimintaedellytyksiin tehtäisiin esitettyä selkeämmin ja tarkemmin ennen varsinaisen hallituksen esityksen antamista.

Automaattivuokraajat ry

Automaattivuokraajat ry esittää, että uudistuksen lähtökohtana tulisi olla elinkeinovapaus. Lausunnossa esitetään arpajaislain 56 §:ssä tarkoitettuja peliautomaatteja ja -laitteita sekä 7 luvussa tarkoitettuja tavaravoittoautomaatteja koskevan sääntelyn purkamista ja toiminnan vapauttamista elinkeinotoiminnan piiriin säädeltynä, valvottuna ja vastuullisena. Lisäksi esitetään, että valtioneuvoston asetuksella säädettävä suurimman tavaravoiton arvo tarkistetaan ja pidetään jatkossa samalla tasolla, kuin hajasijoitetussa raha-automaatissa. Lausunnossa todetaan myös, että rahapeli-toiminnan osalta suhteellisuusperiaatetta ja yhdenvertaisuusperiaatetta ei ole otettu asianmukaisesti huomioon eikä arpajaisten tosiasiallinen toimeenpano ja järjestäminen erityisesti rahavoittoautomaattien osalta vastaa niitä perusteluita, joilla yksinoikeutta on

EU-oikeuden näkökulmasta perusteltu. Lausunnonantajan mukaan kansalaisia suorastaan kannustetaan rahapelaamiseen sijoittamalla yksinoikeuden haltijan toimesta ja lainsäätäjän hyväksymänä raha-automaatteja hyvin laajasti.

Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry (EHYT ry)

EHYT ry:n mukaan pakollinen tunnistautuminen ja siihen liitettävät riittävät vastuullisuustoimet ovat tarpeen, koska tutkimusnäytön perusteella ongelmapelaajat eivät juuri käytä vapaaehtoisia vastuullisuustyökaluja. EHYT ry pitää pakollista tunnistautumista kannatettavana ja tehokkaana välineenä ehkäistä rahapelihaittoja. Pakollisen tunnistautumisen rajaaminen hajasijoitettuihin raha-automaatteihin on vakava puute, sillä muualla pelataan suuremmilla summilla ja pelisaleissa pelaavat myös useammin haitoista kärsivät pelaajat. Lisäksi osassa pelisaleja on alkoholitarjoilu eikä ikärajavaltvonta näytä toimivan pelisaleissa. EHYT kiinnittää lisäksi huomiota arpajaisveron arvioitua vähenemistä koskevaan laskelmaan sekä alaikäisten pelaamisesta muodostuneeseen tuottoon.

EHYT toteaa hankkeeseen sisältyvien esiselvitysten olevan kovin vähämerkityksellisiä rahapelihaittojen ehkäisyn näkökulmasta. EHYT ry pitää valitettavana, että arpajaislain muutoksissa edetään näin pienin askelin ja turhalla kiireellä.

Rahapelien mainonnan osalta lausunnossa todetaan, että audiovisuaalisia mediapalveluita koskevan direktiivin voimaantullessa tulisi valmistautua valmistelevaan kansallinen lainsäädäntö rahapelimainonnan estämiseksi ulkomaisista medioista. Lisäksi mainonnan ja niin sanotun tuoteinformaation välinen raja on poistettava ja erityistä rahapelihaittaa sisältävien pelien mainontaa ja tuoteinformaation jakaminen tulee estää.

EHYT ry katsoo, että järjestelmän kokonaisvaltaista ja pitkäjänteistä kehittämistä varten tarvitaan kansallinen rahapelipoliittinen ohjelma. Lisäksi ehkäisevä työ tarvitsee pysyvät resurssit ja rakenteet. Lausunnossa esitetään, että arpajaislain 52 §:n tulkintaa laajennetaan ja sen kautta käytettävää rahasummaa korotetaan. EHYT ry:n mukaan ehkäisevän työn kehittämiseen tarvitaan oma elin, joka voisi olla esimerkiksi neuvottelukunnan tyyppinen. Lisäksi nykyisen Peliklinikan pohjalle tulisi luoda hoidon ja tuen resurssikeskus.

Kansalaisareena ry

Kansalaisareena pitää hyvänä, että arpajaislakia täydennettäisiin pakollista tunnistautumista koskevalla säännöksellä. Kansalaisareena toteaa lisäksi, että peleissä olisi hyvä olla pakolliset tappiorajat ja pelaajille tulisi tarjota pelaamisen hallinnan työkaluja ja tietoa omasta pelikäyttäytymisestään nykyistä enemmän. Lausunnossa todetaan myös, että nuorten rahapelaamisen valvontaan tulee kiinnittää enemmän huomiota. Ehkäiseviä palveluita kuormittaa tulevana vuosina myös sotien muutokset. Kansalaisareena pitää olennaisen tärkeänä, että mahdollisesti väheneviä rahapelituottoja kompensoidaan järjestöille ja muille toimijoille muilla tavoin. Kansalaisareena muistuttaa myös, että järjestöjen ja epämuodollisten tahojen koordinoimalla vapaaehtoistyöllä ja vertaistuellalla on merkittävä vaikutus pelihaittojen ehkäisyssä.

Kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunta KANE

KANE haluaa nostaa esille, että luonnos on laadittu nopealla aikataululla ilman erillisen työryhmän asettamista ja sitä varten on kuultu lähinnä vain

viranomaisia sekä Veikkaus Oy:n edustajia. KANE pitää lausuntokierroksen ajoittumista kesään kansalaisyhteiskunnan osallistumisen kannalta menettelyllisesti huonona asiana. Sähköistä lausuntomenettelyä ei ole myöskään hyödynnetty. KANE toteaa pitävänsä pelihaittojen torjuntaa tärkeänä asiana. Pakollisen tunnistautumisen mahdollinen vaikutus järjestöjen avustuksien määrää vähentävästi on herättänyt huolta järjestöjen keskuudessa. Toisaalta KANE:n mukaan pitkätkö siirtymäaika voi antaa mahdollisuuden siihen, että uudistus voitaisiin toteuttaa hallitusti. KANE pitää tavara-arpajaisluvan, bingo-luvan ja tavaravoittoautomaattiluvan uudistuksia kannatettavina.

Luonto-Liitto ry

Luonto-Liitto ry pitää esitystä muilta osin hyvänä ja edistettävänä, mutta näkee esityksen 14 c §:n merkittävän ongelmallisena ja toivoo sen perusteellista ja kiireetöntä uudelleentuloa. Luonto-Liitto ry katsoo, että muutosprosessi valmisteluineen ja kuulemisineen ei ole edennyt hyvän lainvalmistelun periaatteiden mukaisesti. Lausunnossa todetaan, että tavoite haittojen ehkäisemisestä ja vähentämisen tehostamisesta on tärkeä ja kannatettava, mutta sitä ei voida saavuttaa ilman kattavaa ymmärrystä pelihaitoista ja niiden estämisen keinojen vaikutuksista. Ensin tulisi kartoittaa perusteellisesti ongelmat ja niiden vaikutukset, jonka jälkeen luoda ratkaisuja.

Luonto-Liitto ry:n mukaan luonnoksessa vähätellään aiheutuvia haittavaikutuksia. Järjestöjen tuottamasta palvelu-, harrastus-, vapaaehtoistyö- ja edunvalvontatoiminnasta leikkaamisella olisi erittäin merkittävä yhteiskunnallinen vaikutus sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä. Leikkaukset asettavat nuorisolan heikoimpaan asemaan ja saattavat tarkoittaa koko toiminnan lakkaamista. Esiitetty muutos johtaisi mitä todennäköisimmin etenkin haja-asutusalueilla toimivien kioskien ja sitä myötä esimerkiksi asiamiespostin kaltaisten palvelujen lakkauttamiseen ja siten palvelujen valtakunnalliseen saatavuuteen.

Lausunnossa todetaan esityksen olevan myös ristiriidassa pääministeri Juha Sipilän hallituksen politiikan kanssa. Luonto-Liitto ry esittää, että ensisijaisesti esitys palautetaan avoimeen ja osallistavaan valmisteluun 14 c §:n osalta tai toissijaisesti, että lakia sovellettaisiin 14 c §:n osalta vasta 1.1.2023 lukien. Lisäksi osana arpajaislain uudistusta tulisi käynnistää laaja pohdinta- ja ratkaisutyö kansalaisjärjestöjen rahoitusmallista tulevaisuudessa.

Marttaliitto ry

Marttaliitto ry toteaa, että pakollinen tunnistautuminen todennäköisesti vähentää pelaamisen määrää ja mahdollistaa pelaamisen paremman kontrollin. Lausunnossa todetaan pelaamisen olevan yksi velkaongelmien aiheuttajista. Liiton mukaan ehdotettua siirtymäaika ei tarvita eikä sitä pitäisi käyttää tunnistautumisen hyötyjä mitätöivien, entistä vaikuttavamman markkinoinnin tai uusien toimintakonseptien kehittämiseen. Liiton mukaan pelituottojen avulla toteutettaviin toimintoihin panostaminen on yhteiskunnan kannalta järkevää ja taloudellisesti tehokasta, minkä vuoksi tuottojen vähenemisestä aiheutuvia menetyksiä tulee kompensoida muin varoin. Liitto pitää perusteltuna muihin arpajaisiin kuin rahapeleihin liittyviä lupien enimmäispituutta ja arpojen yhteenlaskettua enimmäismyyntihintarajaa koskevia muutosehdotuksia.

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry (MaRa)

MaRan mukaan kaikkia keskeisiä tahoja tulee kuulla asiassa ja hämmästelee, ettei siltä ole pyydetty lausuntoa, vaikka sen edustamien yritysten toimipisteisiin on sijoitettu rahapeliautomaateista erittäin suuri osa. Uudistus johtaisi merkittäviin tulojen menetyksiin alalla. MaRan mukaan hajasijoitetuissa automaateissa on suurelta osin kyse ongelmattomasta satunnaispelaamisesta, mitä ei tule hankaloittaa. Ongelmapelaajat jatkaisivat pakollisesta tunnistautumista huolimatta pelaamista. MaRa katsoo, että esitysluonnoksen perustelut ovat yksipuoliset ja vaikutusarviot puutteelliset ja esittää erilaisia esimerkkejä vaikutuksista. MaRa vastustaa pakollista tunnistautumista ja toteaa, että jos tunnistautuminen otetaan käyttöön, tulee siirtymäajan olla riittävän pitkä ja järjestelmän mahdollistettava satunnaispelaaminen ilman tunnistautumista. Uudistuksesta aiheutuva tulojen menetys tulisi MaRan mukaan minimoida ja siirtymäaika olla vuoden 2022 loppuun. Arpajaisveroa alentamalla voitaisiin kompensoida tuottomenetyksiä. MaRa huomauttaa myös, että tunnistautumista ei ole käsitelty tietosuojakysymyksenä eikä ulkomaisten rahapelisivustojen vaikutusta rahapelihaittoihin ole huomioitu. Veikkaus Oy:n kumppaniyrityksiä on kuultava, kun säädetään tunnistautumisen käytännön toteutuksesta. MaRa katsoo, että ei ole perustetta käsitellä Veikkaus Oy:n pelisaleja eri tavalla pakollisen tunnistautumisen osalta. Se, että pakollinen tunnistautuminen ei koske risteilyaluksilla pelaamista, antaa kilpailuetua maassa toimiviin yrityksiin nähden.

Nuori kirkko ry

Nuori kirkko ry pitää esitystä muilta osin hyvänä ja edistettävänä, mutta näkee esityksen 14 c §:n merkittävän ongelmallisena ja toivoo sen perusteellista ja kiireetöntä uudelleenvalmistelua. Lausunnossa todetaan, että tavoite haittojen ehkäisemisestä ja vähentämisen tehostamisesta on tärkeä ja kannatettava, mutta sitä ei voida saavuttaa ilman kattavaa ymmärrystä pelihaitoista ja niiden estämisen keinojen vaikutuksista. Ensin tulisi kartoittaa perusteellisesti ongelmat ja niiden vaikutukset, jonka jälkeen luoda ratkaisuja.

Nuori kirkko ry:n mukaan luonnoksessa vähätellään aiheutuvia haittavaikutuksia. Järjestöjen tuottamasta palvelu-, harrastus-, vapaaehtoistyö- ja edunvalvontatoiminnasta leikkaamisella olisi erittäin merkittävä yhteiskunnallinen vaikutus sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä. Leikkaukset asettavat nuorisolan heikoimpaan asemaan ja saattavat tarkoittaa koko toiminnan lakkaamista.

Lausunnossa todetaan esityksen olevan myös ristiriidassa pääministeri Juha Sipilän hallituksen politiikan kanssa. Nuori kirkko ry esittää, että ensisijaisesti esitys palautetaan avoimeen ja osallistavaan valmisteluun 14 c §:n osalta tai toissijaisesti, että lakia sovellettaisiin 14 c §:n osalta vasta 1.1.2023 lukien. Lisäksi osana arpajaislain uudistusta tulisi käynnistetään laaja pohdinta- ja ratkaisutyö kansalaisjärjestöjen rahoitusmallista tulevaisuudessa.

Nuoriso- ja Liikunta-alan asiantuntijat ry

Nuoriso- ja Liikunta-alan asiantuntijat ry toteaa, että esityksen tavoitteet ovat sinällään kannatettavia, mutta ennen lain voimaan saattamista on syytä tehdä perusteellinen selvitys sen vaikutuksista kolmannen sektorin nuoriso- ja liikunta-alojen sekä muiden yleishyödyllisten organisaation taloudellisiin toimintaedellytyksiin. Vaikutukset voivat olla arvaamattomat ja näkyä pahimmassa tapauksessa YT-neuvotteluiden lisääntymisenä. Edunsaajilla on

lausunnon mukaan oikeus saada tarkempaa tietoa siitä, miten suuria vaikutuksia uudistuksella mahdollisesti olisi. Yhtenä huolenaiheena on myös avustusten jakoperusteiden muuttuminen ja mahdollinen omavastuuosuuden vaatiminen hankkeissa. Nuoris- ja Liikunta-alan asiantuntijat ry esittää, että esitysluonnos palautetaan jatkovalmisteluun ja että tehdään perusteellinen selvitys vaikutuksista järjestösektorin ja muiden edunsaajien toimintakykyyn, jonka pohjalta tehdään tarvittavat oikaisut luonnokseen ennen uutta lausuntokierrosta.

Nuorisokeskus Villa Elba

Nuorisokeskus Villa Elba pitää lähtökohtaisesti pakollista tunnistautumista erittäin hyvänä uudistuksena ja oikein toteutettuna sillä voi olla suuri merkitys pelihaittojen ehkäisyssä ja vähentämisessä. Uudistuksessa nähdään kuitenkin mahdollisia haasteita rahapeliuottojen edunsaajana. Tuottojen väheneminen tulee ilmeisimmin aiheuttamaan merkittäviä heikennyksiä toimintoihin. Esityksessä tuleekin huolellisesti arvioida vaikutukset edunsaajiin. Uudistus asettaa nuorisotalan entistä heikoimpaan asemaan. Nuorisokeskus Villa Elban mukaan on olennaista, että mahdollisesti väheneviä rahapeliuottoja kompensoidaan muilla tavoin. Valmistelussa olisi myös jatkossa tarpeen kuulla edunsaajia nykyistä aktiivisemmin.

Pelastakaa Lapset ry

Pelastakaa Lapset ry pitää esityksen tavoitteita sinänsä kannatettavina ja yhtyy SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry antamaan lausuntoon asiasta. Pelastakaa Lapset ry:n lausunnossa esitetään vakava huoli siitä, ettei valmistelussa ole perusteellisesti arvioitu uudistuksen vaikutuksia järjestöjen asemaan ja rahoitukseen. Edunsaajien olisi tullut olla mukana valmistelussa. Pelastakaa Lapset ry toteaa haittojen ehkäisyn olevan erittäin tärkeää, mutta ongelmat, niiden vaikutukset ja ratkaisumahdollisuudet olisi pitänyt ensin kartoittaa perusteellisesti. Haittojen vähentämisen tulee perustua tehokkaaksi arvioituihin keinoihin ja asteittainen eteneminen esimerkiksi siirtymäaikoja käyttäen voi olla tarkoituksenmukaista. Lausunnon mukaan tulee vakavasti harkita esitysluonnoksen palauttamista valmisteluun pakollista tunnistautumista koskevan sääntelyn osalta. Pelastakaa Lapset ry kannattaa esitystä tavara-arpajaisten lupamenettelyn keventämisestä luvan enimmäispituutta pidentämällä.

Peluuri

Lähtökohtaisesti Peluuri pitää pakollista tunnistautumista erittäin tarpeellisena ja hyvänä uudistuksena. Se ei kuitenkaan sellaisenaan ole riittävä, vaan lisäksi tarvitaan riittävät ja pelaajalle pakolliset pelinhallintavälineet. Peluurin näkemyksen mukaan hajasijoitettujen automaattien ikärajavalvontaa tulisi tehostaa ja siirtää Poliisihallituksen tehtäväksi. Riskipelaajien ja ongelmapelaajien osalta ehdotettu uudistus on riittämätön.

Peluuri katsoo olevan keskeistä, että tunnistautuneeseen raha-automaattipelaamiseen kytketään riskipelaamista ehkäiseviä rajoituksia. Verkkopelien nykyiset pakolliset tappiorajat ovat rahapeliautomaattien kaltaisiin onnenpeleihin liian korkeat. Peluuri pitää erittäin tärkeänä, että pelihaittoja tuntevia asiantuntijoita kuullaan asetusten säätämistä koskien.

Pakollinen tunnistauminen tulee laajentaa vähintään pelisaliautomaatteihin, koska pelisaleja ei voida pitää erityisen riskittöminä tai haitattomina ympäristöinä. Tutkimuksen mukaan pelisaleissa pelaavat useammin

rahapelihaitoista kärsivät pelaajat ja harvemmin satunnaiset pelaajat. Pelisalien ikärajavaltvonta ei myöskään toimi eikä niihin ole saatavissa pitävää pelikieltoa. Osassa pelisaleja on lisäksi anniskeluoikeudet. Parhaiten pelihaittojen ehkäisyä ja vähentämistä palvelisi pakollinen tunnistautumisen koskien kaikkea rahapelaamista.

Peluuri toteaa, että esitys jättää monet asiantuntijoiden aikaisemmissa vaiheissa esittämät uudistustarpeet huomiotta, kuten esimerkiksi mainonnan ja markkinoinnin rajoittamisen, rahapeliautomaattien määrän ja maantieteelliseen sijoittumisen säätelyn tai peliyhtiölle kertyvän datan hyödyntämisen pelihaittojen ehkäisy- ja vähentämistyössä. Peluuri katsoo myös, että tarvitaan kansallinen rahapelipoliittinen ohjelma. Rahapelihaittojen ehkäisyn ja vähentämisen kannalta olisi olennaista arvioida kriittisesti pelitoiminnan tuottotavoitteita.

Päivittäistavarakauppa ry

Päivittäistavarakauppa ry kannattaa pakolliseen tunnistautumiseen siirtymistä, vaikka sillä on väistämättä kielteinen vaikutus kaupan tuottoihin ja se saattaa jopa johtaa toiminnan lopettamiseen. Uudistus tulee toteuttaa hallitusti ja siinä tulisi huomioida käytännön asiakaspalveluun liittyvät tekijät ja asiointikokemus. Päivittäistavarakauppa ry esittää, että pakollinen tunnistautuminen otettaisiin käyttöön vasta 2023. Se kannattaa rajoitusten vaiheistamista. Kaupan alaa tulee kuulla valtioneuvoston asetusta valmisteltaessa. Lausunnossa todetaan myös kaupan toteuttavan ikärajavaltvontaa kattavasti ja kehittävän sitä pitkäjänteisesti.

SBH-Yhtiöt Oy

SBH-Yhtiöt Oy pitää esitystä oikeasuuntaisena ja näkee myönteisenä, että tavara-arpajaisten ja bingon lupamenettelyä kevennetään. Lisäksi yhtiö pitää hyvänä, että bingopelin toimeenpanemisesta annettavan tilityksen tilityskauden enimmäispituus pidennettäisiin ja että pienarpajaisten myyntirajaa nostettaisiin.

SBH-Yhtiöt Oy esittää, että bingopelin osalta nykyinen epäselvä tilanne bingopelin järjestämisestä tulisi selvittää. Yhtiön ja sen edunsaajien näkökulmasta bingopelien yleishyödyllisyys ja selkeä rajaus tavara-arpajaisiksi on arpajaislain keskeinen viesti. Erityisenä huolenaiheena on bingotoiminnan harjoittaminen lain edellyttämässä muodossa. SBH-Yhtiöt Oy toivoo viranomaisten kiinnittävän erityistä huomiota siihen, että arpajaislain arpajaisten toimeenpano-oikeutta ja bingopelin määritelmää koskevat lainkohdat toteutuvat myös käytännössä. Lausunnossa todetaan myös arpajaislain 33 §:ssä säädettyihin bingoluvan antamisen edellytyksiin liittyen, että bingojen pitkäjänteisen kehittämisen kannalta on tärkeää, että osa tuotosta voidaan käyttää tulevaisuuden rakentamiseen, kuten investointeihin.

SOS-Lapsikylä

SOS-Lapsikylä katsoo, että lasten suojelemisen riskipelaamisen haitoilta tulee olla esityksen keskiössä. SOS-Lapsikylä pitää hyvänä, että rahapelaamisen vaarat ja haitat on tunnistettu, ja että ongelmapelaamisen vähentämiseen on esitetty konkreettinen tapa. Lausunnon mukaan jo lain valmistelun aikana tarvitaan ennaltaehkäiseviä toimenpiteitä, jotta lasten, nuorten ja perheiden ongelmapelaamisen haittoihin päästään nopeasti vaikuttamaan. SOS-Lapsikylä toteaa THL:n työryhmän esittäneen haittojen vähentämiseksi myös muita toimenpiteitä, jotka tulee ottaa huomioon.

Sosped säätiön Pelirajat'on-toiminta

Lausunnossa ehdotetaan 14c §:n laajentamista kaikkiin rahapeleihin ja pelaamisen hallinnan välineiden kokonaisuutta koskevan säännöksen lisäämistä. Vastuullista on, että kuluttajille tarjotaan toimiva ja selkeä hallinnan työkalujen kokonaisuus. Ehdotettu uudistu on oikeaan suuntaan, mutta se ei ole riittävä, vaan pakollisen tunnistautumisen tulisi koskea kaikkia rahapelejä. Lausunnon mukaan pelisalien sisäänpääsykiellon valvonta ei toimi. Koska ongelmia aiheuttava pelaaminen voi suuntautua myös verkkoympäristöön, olisi tärkeää, että IP-blokkausten avulla estetään ulkomaisten rahapeliyhtiöiden toiminta. Lausunnon mukaan vähenevät rahapeli tuotot kompensoituvat todennäköisesti satojen miljoonien eurojen säästöinä vakavien rahapeliongelmiin vähetessä.

Lausunnossa todetaan, ettei pakollinen tunnistautuminen vaikeuta tarpeettomasti kenenkään pelaamista ja että kaikkea pelaamista koskeva tunnistautuminen on helppo toteuttaa. Pelkkä paniikinappula on riittämätön rajoitus. Selkeintä olisi, jos olisi samat rajat kuin verkkopelaamisessa.

Kaikkea rahapelaamista koskeva tunnistautuminen tarjoaisi lausunnon mukaan tietoa vastuullisuustyökalujen kehittämiseen. Lausunnossa ehdotetaan, että vastuullisuustyökalujen laadinnassa hyödynnettäisiin koulutettujen kokemusasiiantuntijoiden ymmärrystä. Lisäksi ehdotetaan kokonaisvaltaisen suunnitelman tekemistä suomalaiselle rahapelipolitiikalle ja pelihaittojen vähentämiselle.

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry

SOSTE pitää esitysluonnoksen tavoitteita kannatettavina mutta toteaa luonnoksen olevan muun muassa lyhyen valmisteluajan ja kapean valmistelupohjan johdosta monin osin puutteellinen esimerkiksi vaikutusarvioiden suhteen. SOSTE toteaa, että valmistelussa on otettava huomioon rahapelaamisen aiheuttamat haitat sekä niiden ehkäisyn vahva asiantuntemus sekä tuotoilla rahoitettavan toiminnan suuri yhteiskunnallinen merkitys. Edunsaajien edustajien tulee olla mukana valmistelussa.

SOSTE katsoo, että haittoja tulee määrätietoisesti ja pitkäjänteisesti vähentää ja pitää perusteltuna siirtyä myös raha-automaattipelaamisessa pakolliseen tunnistautumiseen. Haittojen vähentämisen tulee perustua tehokkaaksi arvioituihin keinoihin ja siinä on edettävä asteittain käyttäen siirtymäaikoja ja myös erilaisia houkuttimia. Asian ollessa yhteiskuntapoliittisesti merkittävä tarkemmat säännökset tulee antaa valtioneuvoston asetuksella laajapohjaisen valmistelun ja vaikutusarviointien jälkeen.

Esityksen todelliset vaikutuksen haittojen vähenemiseen jäävät SOSTE:n mukaan osin hämärän peittoon. Veikkauksen edunsaajien työllä on erityinen merkitys sosiaalisesti heikossa asemassa olevan väestön osan tukemisessa. SOSTE katsoo, että pelihaittojen vähentämiseen tähtäävien toimien vaikutusarviointiin on kiinnitettävä erityistä huomiota. Tältä osin esitys on SOSTE:n näkemyksen mukaan heikko. SOSTE katsoo myös, että esityksessä on huomioitu varsin pintapuolisesti vaikutukset järjestöjen asemaan ja rahoitukseen. Vaikutukset ja toimenpiteet niiden johdosta tulee huolellisesti arvioida ja siihen on kytkettävä myös kattava vaikutusten arviointi koskien edunsaajien toiminnallaan tavoittamien ihmisten asemaa. SOSTE:n mukaan uudistus tulee toteuttaa siten, että järjestöjen asema ei huonone, toiminta supistu ja niiden toiminnan piirissä olevain ihmisten tilanne huonone.

SOSTE:n mukaan byrokratian keventäminen bingopeleissä ja tavara-arpajaisissa on kannatettavaa. Pienarpajaisten rajaa tulisi kuitenkin korottaa 5 000 euroon. SOSTE toteaa myös, että avustusjärjestelmien kehittämiseen tähtäävä työ on aloitettava viipymättä. Myös arpajaislain laajempi kokonaisuudistus tulee aloittaa viipymättä laajapohjaisesti.

Suomen Arpa ja Bingo ry

Suomen Arpa ja Bingo ry pitää esitystä oikeansuuntaisena ja toteaa, että sekä bingopeli että tavara-arpajaiset ovat kansalaisjärjestöille erittäin tärkeitä varainhankintamuotoja. Lausunnon mukaan selkeää työnjakoa tavara-arpajaisten/bingopelin sekä rahapelien välillä on toteutettava ja sitä on valvottava ja lisäksi viranomaisten on kiinnitettävä huomiota siihen, että arpajaislain säännökset toteutuvat myös käytännössä. Bingojen pitkäjänteisen kehittämisen kannalta olisi tärkeää, että osa tuotosta voidaan käyttää investointeihin.

Suomen Bensiinikauppiaitten ja Liikennepalvelualojen Liitto SBL ry (SBL)

SBL:n mukaan vaikutusten arviointi ei ole riittävän kattava kokonaisuutta ajatellen, vaan tulisi tehdä myös elinkeinopoliittinen arviointi, jossa huomioidaan muun muassa palveluiden saatavuus. SBL toteaa olevan epäselvää, onko pakollisen tunnistautumisen vaikuttavuutta pystytty arvioimaan riittävän perusteellisesti. Vapaaehtoinen tunnistautuminen olisi riittävä toimenpide tässä vaiheessa. Siirtymä pakolliseen tunnistautumiseen tulee tehdä hallitusti ja siirtymäaika pidennettävä vähintään kahdella vuodella. Asiakkaiden ohjauksesta aiheutuu lisää hallinnollista taakkaa. SBL:n mukaan on selvää, että tällaisessa tilanteessa paine peliautomaattien sijoituspaikkojen suhteellisen korvaustason nostamiseen kasvaa olennaisesti. Lausunnon mukaan vaikutusta haittoihin on mitattava luotettavalla tavalla eikä varmuutta uudistuksen todellisista vaikutuksista ongelmapelaajien tilanteeseen ole. SBL ehdottaa euromääräistä rajaa, jonka alittava pelaaminen ei edellyttäisi tunnistautumista. Jos pakollinen tunnistautuminen on liian hankalaa, pelaaminen siirtyy ulkomaisille sivustoille. SBL ei ensisijaisesti kannata uudistusta tältä osin ja toissijaisesti esittää muutoksia sisällytettäväksi hallituksen esitykseen.

Suomen elokuvasäätiö (SES)

SES pitää uudistusta tärkeänä ja esitystä muilta osin oikeansuuntaisena, mutta katsoo, että nykyinen ehdotus 14 c §:ksi on ongelmallinen ja tulisi valmistella perusteellisesti uudelleen. SES toteaa valmistelun olleen kiireellistä eikä avointa. Myös lausuntokierroksen ajoittuminen kesään on heikentänyt mahdollisuuksia perehtyä asiaan. SES yhtyy Veikkauksen edunvälittäjät -verkoston lausuntoon. SES korostaa huolta puutteellisesta vaikutusarviointista ja toteaa, että siihen on kiinnitettävä merkittävästi enemmän huomiota. SES:n mukaan monopolin kautta on mahdollista vaikuttaa ongelmapelaajien käyttäytymiseen. SES toteaa, että jos uudistus vietäisiin läpi rauhallisesti perusteellisemmalla valmistelulla ja uudistus etenisi vaiheittaisesti, näyttöön perustuvasti ja tarvittaessa korjaavasti, niin tällöin ei riskeerattaisi liiaksi yhteiskunnalle pelaamisesta koituvia nettohyötyjä.

Suomen Hippos ry

Suomen Hippos ry toteaa rahapelihaittoihin vaikuttamisen olevan ensisijaisen tärkeää mutta rajoitusten vaikuttavuuden luotettavan mittaamisen vuoksi rajoitukset tulisi ottaa käyttöön portaittain kohtuullisen pitkän ajan kuluessa. Suomen Hippos ry:n mukaan pakollisen tunnistautumisen vaikuttavuutta ei

ole arvioitu riittävästi eikä vaikuttavuudesta ole tutkimuksiin perustuvaa faktaa. Valmistelussa ei myöskään ole hyödynnetty ollenkaan Veikkauksen edunvälittäjäverkoston osaamista. Pelihaittojen vähentäminen on myös edunsaajien ja Suomen Hippos ry:n tavoite. Tunnistautumisen vaikutusta haitallisiin sivuseurauksiin tulee mitata luotettavalla tavalla ja raha-automaattien pakollista tunnistautumista porrastaa esimerkiksi siten, että ensivaiheessa se koskisi kauppoihin sijoitettuja automaatteja. Vaikuttavuusarvioinnin perusteella tunnistautumispakkoa voitaisiin laajentaa. Lisäksi olisi hyvä olla joku hyvin matala yläraja, johon asti voisi pelata tunnistautumattomana satunnaisen pelaamisen mahdollistamiseksi. Suomen Hippos ry:n mukaan pelirajoitusten tulisi perustua itse asetettuihin rajoihin. Suomen Hippos ry toteaa olevan keskeistä löytää tasapaino rahapeliongelmien vähenemiseen suunniteltujen toimien ja toimista aiheutuvan tuottojen epäsuhtaisen kehittymisen välille.

Suomen Keskustanuoret ry

Suomen Keskustanuoret ry jakaa näkemyksen, jonka mukaan rahapelihaittojen vähentäminen ja torjuminen väestötasolla edellyttävät toimenpiteitä. Lausunnon mukaan on kuitenkin tarvetta laajemmalle tutkimustiedon hyödyntämiselle, jotta pelihaittojen ja niiden estämisen keinojen tehokkuudella sekä vaikutuksista eri väestöryhmiin ja koko yhteiskuntaan voidaan olla varmoja. Suomen Keskustanuoret ry näkee tärkeänä, että rahapelihaittoja ehkäistään, mutta kritisoi lainvalmisteluprosessia, jossa ei ole laajasti kuultu ja jossa lausuntopyyntö satunnaiselle organisaatiojoukolla. Uudistus vaikuttaisi radikaalisti nuorisotyön järjestöjen rahoitukseen ja nämä heikennykset ovat esityksen tavoitteiden kanssa ristiriitaisia. Lausunnossa toivotaan monipuolista ja laajaa keskustelua kansalaisjärjestöjen rahoitusmallin tulevaisuudesta. Lisäksi lausunnossa esitetään, että esitysluonnos ensisijaisesti palautetaan valmisteluun 14 c §:n osalta ja toissijaisesti, että pakollista tunnistautumista sovelletaan vasta 1.1.2023 alkaen.

Suomen Kristillinen Ylioppilasliitto ry- Finlands Kristliga Studenförbund rf (SKY-FKS)

SKY-FKS pitää esitystä muilta osin hyvänä ja edistettävänä, mutta näkee esityksen 14 c §:n merkittävänä ongelmallisena ja toivoo sen perusteellista ja kiireetöntä uudelleenvalmistelua. SKY-FKS katsoo, että muutosprosessi valmisteluineen ja kuulemisineen ei ole edennyt hyvän lainvalmistelun periaatteiden mukaisesti. Jäsenistön kuuleminen ja osallistaminen on käytännössä tehty mahdottomaksi. Tämä on erityisen kohtuutonta, kun esitys sisältää niin merkittäviä uhkia kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytysten heikentämisestä. Lausunnossa todetaan, että tavoite haittojen ehkäisemisestä ja vähentämisen tehostamisesta on tärkeä ja kannatettava, mutta sitä ei voida saavuttaa ilman kattavaa ymmärrystä pelihaitoista ja niiden estämisen keinojen vaikutuksista. Ensin tulisi kartoittaa perusteellisesti ongelmat ja niiden vaikutukset, jonka jälkeen luoda ratkaisuja.

SKY-FKS:n mukaan luonnoksessa vähätellään aiheutuvia haittavaikutuksia. Järjestöjen tuottamasta palvelu-, harrastus-, vapaaehtoistyö- ja edunvalvontatoiminnasta leikkaamisella olisi erittäin merkittävä yhteiskunnallinen vaikutus sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä. Leikkaukset asettavat nuorisoalan heikoimpaan asemaan ja saattavat tarkoittaa koko toiminnan lakkaamista. Esitetty muutos johtaisi mitä todennäköisimmin etenkin haja-asutusalueilla toimivien kioskien ja sitä myötä esimerkiksi

asiamiespostin kaltaisten palvelujen lakkauttamiseen ja siten palvelujen valtakunnallisen saatavuuden heikentymiseen.

Lausunnossa todetaan esityksen olevan myös ristiriidassa pääministeri Juha Sipilän hallituksen politiikan kanssa. SKY-FKS esittää, että ensisijaisesti esitys palautetaan avoimeen ja osallistavaan valmisteluun 14 c §:n osalta tai toissijaisesti, että lakia sovellettaisiin 14 c §:n osalta vasta 1.1.2023 lukien. Lisäksi osana arpajaislain uudistusta tulisi käynnistää laaja pohdinta- ja ratkaisutyö kansalaisjärjestöjen rahoitusmallista tulevaisuudessa.

Suomen Mielenterveysseura

Suomen Mielenterveysseura pitää tärkeänä, että rahapelihaittojen ehkäisy on aivan keskeinen tavoite suomalaisessa rahapelipolitiikassa.

Yksinoikeusjärjestelmä edellyttää laadukkaan pelitarjonnan ja vastuullisuustehtävän saumatonta yhdistämistä ja tärkeää on, että lainsäädäntö ja viranomaisten menettelytavat ovat ajan tasalla suhteessa kehittyvään rahapelialaan. Lausunnon mukaan on tärkeää keventää tarpeetonta hallinnollista taakkaa aiheuttavaa tai haitatonta pelaamista rajoittavaa sääntelyä. Suomen Mielenterveysseuran mukaan esitysluonnoksen vaikutusarviointi on puutteellinen. Siinä tulisi arvioida huolella vaikutukset haittoihin ja kansalaisyhteiskunnan elinvoimaisuuteen. Järjestöjen toimintaedellytyksille ei tule aiheuttaa tarpeetonta vahinkoa. Lausunnon mukaan on hyväksyttävää, että pelituotot todennäköisesti vähenevät, joskin sitä voidaan kompensoida esimerkiksi alentamalla arpajaisveroa tai poistamalla rahapelituotolla rahoitettavien toimintojen piiristä aiemmin muualta valtion talousarviosta rahoitettuja eriä.

Lausunnossa todetaan valmistelussa tingityn lainvalmisteluohjeista. Jatkovalmistelussa järjestösidosryhmät on otettava mukaan. Uudistuksessa tulisi satsata vaikuttaviin toimiin, mikä osaltaan edellyttää vaiheistamista, vaikutusten jatkuvaa seuraamista ja tarvittaessa korjausliikkeitä. Pakollinen tunnistautuminen on otettava asteittain käyttöön siten, että täysimääräisesti se on käytössä vuoden 2023 alusta. Muutosta on tuettava monipuolisella viestinnällä ja opastuksella sekä mahdollistamalla Veikkaukselle pelaajien palkitseminen tunnistautuneena pelaamisesta. Byrokratiaa keventävät toimet bingopeleissä ja tavara-arpajaisissa ovat kannettavia, joskin byrokratian keventäminen jää melko pienimuotoiseksi. Lisäksi Suomen Mielenterveysseura katsoo, että avustusjärjestelmien yhdenmukaistamistyö on saatava käyntiin.

Suomen museoliitto

Suomen museoliitto toteaa yksinoikeusjärjestelmää vahvistavan sen, että rahapelituottoja käytetään yleisen edun mukaisen toiminnan rahoittamiseen ja tämän niin sanotun suotuisan liitännäisseurauksen olevan merkittävä peruste yksinoikeusjärjestelmän ylläpidolle. Liitto pitää tärkeänä, että pelihaittojen vähentämiseen kiinnitetään lisääntyvää huomiota ja samalla vahvistetaan yksinoikeuteen perustuvan rahapelijärjestelmän legitimitettiin. Liiton mukaan yleishyödyllisen toiminnan rahoituksen väheneminen lisää yhteiskunnallisia ongelmia, mukaan lukien ongelmapelaaminen. Lausunnossa pidetään valitettavana, ettei hyötyjen ja haittojen nettovaikutuksesta ole tutkimustietoa. Lausunnossa todetaan, että uudistuksessa olisi edettävä asteittain, siirtymäkauden pitäisi jatkua vähintään vuoteen 2023 ja että päätökset tulisi tehdä vaikuttavuusarvioinnin perusteella. Rajoituksia tulisi tarvittaessa myös väljentää. Veikkaus Oy:lle pitäisi antaa riittävät mahdollisuudet tunnistautumisen edistämiseen ja muihin uudistuksiin.

Lausunnon mukaan uudistuksella on merkittäviä vaikutuksia museoiden rahoitukseen. Esitysluonnoksessa esitetty arvio on väheksyvä ja vaikuttavuusarvio puutteellinen. Suomen museoliitto kummeksuu, että esityksessä kiinnitetään vahvasti huomioita arpajaisverotulon vähenemiseen. Tuottojen lasku tulisi kompensoida arpajaisveroa laskemalla tai siitä luopumalla. Lisäksi liitto huomauttaa, että uudistusta ei ole mahdollista toteuttaa nykyisten määrärahojen ja kehysten puitteissa, vaan se edellyttää kehysten tarkastamista.

Suomen Nuorisoyhteistyö - Allianssi ry (Allianssi)

Allianssi pitää esitystä muilta osin hyvänä ja edistettävänä, mutta näkee esityksen 14 c §:n merkittävänä ongelmallisena ja toivoo sen perusteellista ja kiireetöntä uudelleenvalmistelua. Allianssi katsoo, että muutosprosessi valmisteluineen ja kuulemisineen ei ole edennyt hyvän lainvalmistelun periaatteiden mukaisesti. Jäsenistön kuuleminen ja osallistaminen on käytännössä tehty mahdottomaksi. Tämä on erityisen kohtuutonta, kun esitys sisältää niin merkittäviä uhkia kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytysten heikentämisestä. Lausunnossa todetaan, että tavoite haittojen ehkäisemisestä ja vähentämisen tehostamisesta on tärkeä ja kannatettava, mutta sitä ei voida saavuttaa ilman kattavaa ymmärrystä pelihaitoista ja niiden estämisen keinojen vaikutuksista. Ensin tulisi kartoittaa perusteellisesti ongelmat ja niiden vaikutukset, jonka jälkeen luoda ratkaisuja.

Allianssin mukaan luonnoksessa vähätellään uudistuksesta aiheutuvia haittavaikutuksia. Järjestöjen tuottamasta palvelu-, harrastus-, vapaaehtoistyö- ja edunvalvontatoiminnasta leikkaamisella olisi erittäin merkittävä yhteiskunnallinen vaikutus sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä. Leikkaukset asettavat nuorisovalvontatoiminnasta leikkaamisella olisi erittäin merkittävä yhteiskunnallinen vaikutus sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä. Leikkaukset asettavat nuorisovalvontatoiminnasta leikkaamisella olisi erittäin merkittävä yhteiskunnallinen vaikutus sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä. Leikkaukset asettavat nuorisovalvontatoiminnasta leikkaamisella olisi erittäin merkittävä yhteiskunnallinen vaikutus sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä. Leikkaukset asettavat nuorisovalvontatoiminnasta leikkaamisella olisi erittäin merkittävä yhteiskunnallinen vaikutus sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä.

Lausunnossa todetaan esityksen olevan myös ristiriidassa pääministeri Juha Sipilän hallituksen politiikan kanssa. Allianssi esittää, että ensisijaisesti esitys palautetaan avoimeen ja osallistavaan valmisteluun 14 c §:n osalta tai toissijaisesti, että lakia sovellettaisiin 14 c §:n osalta vasta 1.1.2023 lukien. Lisäksi osana arpajaislain uudistusta tulisi käynnistää laaja pohdinta- ja ratkaisutyö kansalaisjärjestöjen rahoitusmallista tulevaisuudessa.

Suomen Opiskelija-Allianssi OSKU ry (OSKU)

OSKU pitää esitystä muilta osin hyvänä ja edistettävänä, mutta näkee esityksen 14 c §:n merkittävänä ongelmallisena ja toivoo sen perusteellista ja kiireetöntä uudelleenvalmistelua. OSKU katsoo, että muutosprosessi valmisteluineen ja kuulemisineen ei ole edennyt hyvän lainvalmistelun periaatteiden mukaisesti. Tämä on erityisen kohtuutonta esityksen sisältyessä niin merkittäviä uhkia kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytysten heikentämisestä. Lausunnossa todetaan, että tavoite haittojen ehkäisemisestä ja vähentämisen tehostamisesta on tärkeä ja kannatettava, mutta sitä ei voida saavuttaa ilman kattavaa ymmärrystä pelihaitoista ja niiden estämisen keinojen vaikutuksista. Ensin tulisi kartoittaa perusteellisesti ongelmat ja niiden vaikutukset, jonka jälkeen luoda ratkaisuja.

OSKU:n mukaan luonnoksessa vähätellään uudistuksesta aiheutuvia haittavaikutuksia. Järjestöjen tuottamasta palvelu-, harrastus-,

vapaaehtoistyö- ja edunvalvontatoiminnasta leikkaamisella olisi erittäin merkittävä yhteiskunnallinen vaikutus sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä. Leikkaukset asettavat nuorisolan heikoimpaan asemaan ja saattavat tarkoittaa koko toiminnan lakkaamista.

Lausunnossa todetaan esityksen olevan myös ristiriidassa pääministeri Juha Sipilän hallituksen politiikan kanssa. OSKU esittää, että ensisijaisesti esitys palautetaan avoimeen ja osallistavaan valmisteluun 14 c §:n osalta tai toissijaisesti, että lakia sovellettaisiin 14 c §:n osalta vasta 1.1.2023 lukien. Lisäksi osana arpajaislain uudistusta tulisi käynnistää laaja pohdinta- ja ratkaisutyö kansalaisjärjestöjen rahoitusmallista tulevaisuudessa. OSKU pitää tärkeänä, että avustusten mahdollinen väheneminen kompensoidaan edunsaajille.

Suomen Olympiakomitea (Olympiakomitea)

Olympiakomitea pitää tärkeänä lakiesityksen molempia tavoitteita. Tunnistautuvaan pelaamiseen liittyen Olympiakomitea pitää tavoitteen saavuttamiseksi olennaisena, että rahoitusmenetys kompensoidaan, tunnistautuvaan pelaamiseen siirrytään asteittain vuoteen 2023 mennessä ja säädösprosessiin osallistetaan jatkossa nykyistä paremmin edunsaajien edustajat.

Uudistus tulisi Olympiakomitean mukaan toteuttaa siten, ettei yleishyödyllisen toiminnan rahoitus vaarannu. Tuottomenetystä voidaan kompensoida laskemalla arpajaisveroprosenttia tai luopumalla siitä kokonaan. Lausunnon mukaan esitysluonnoksessa on aliarvioitu vaikutukset järjestöihin. Sen sijaan uudistuksella on mittavia kielteisiä vaikutuksia, mikä ei ole lain tavoitteen mukaista. Pelaamista koskevista rajoituksista tulisi päättää vaikuttavuusarvioinnin perusteella. Pidempi siirtymäaika mahdollistaisi tunnistautuvaan pelaamiseen siirtymisen asiakasystävällisesti. Siirtymisen valmisteluun tulisi osallista kaikki osalliset. Tavara- ja pienarpajaisia sekä bingolupaa koskien Olympiakomitea pitää myönteisenä hallinnollisen työn keventämistä. Lisäksi Olympiakomitean mukaan on tärkeää, että tavara-arpajaisluvan lupamaksua ei koroteta nykyisestä. Pienarpajaisten arpojen myyntihinnan nostaminen 5 000 euroon mahdollistaisi tehokkaamman varainhankinnan.

Suomen opiskelijakuntien liitto - SAMOK (SAMOK)

SAMOK toteaa, että muutosprosessi lausuntokierroksineen ei ole täyttänyt hyvän lainvalmisteluprosessin edellytyksiä. Jäsenistön kuuleminen ja osallistaminen on käytännössä tehty mahdottomaksi. Tämä on erityisen kohtuutonta, kun esitys sisältää niin merkittäviä uhkia kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytysten heikentämisestä. SAMOK:n mukaan esitetystä muodossaan muutos aiheuttaa merkittävän uhkan järjestötoiminnan rahoitukselle. SAMOK toteaa esityksen tavoitteen olevan tärkeä ja kannatettava, mutta sitä ei voida saavuttaa ilman kattavaa ymmärrystä pelihaitoista ja niiden estämisen keinojen vaikutuksista. Nyt esitetty uudistus asettaa jo muutenkin pienimpiin rahoituksensaajiin kuuluvan nuorisolan heikoimpaan asemaan. Lisäksi SAMOK toteaa, että kansalaisjärjestöjen rahoitusjärjestelmä on jokseenkin ongelmallinen sen vahvan pelituottokytkennän vuoksi ja sitä tulisikin uudistaa tavoitteena mahdollisimman yhdenvertainen ja myös eettistä tarkastelua kestävä järjestelmä. Muilta osin SAMOK pitää esitystä erinomaisena.

Suomen Palloliitto ry

Suomen Palloliitto ry toteaa, että myös vaikutukset edunsaajiin tulisi arvioida huolellisesti. Peruslähtökohtana pitäisi olla muutoksen toteuttaminen siten, ettei yleishyödyllisen toiminnan rahoitus vaarannu. Tämän vuoksi olisi tärkeää arvioida, olisiko tarvittava kompensatio mahdollista toteuttaa laskemalla esimerkiksi arpajaisveroa tai jopa luopumalla siitä kokonaan. Esityksen vaikutukset liikunnan ja urheilun osalta uhkaavat olla erittäin merkittävät. Palloliiton käsityksen mukaan uuden lainsäädännön tulisi tunnistautumisen osalta tulla voimaan aikaisintaan vuonna 2023. Lisäksi suositeltavaa olisi edetä asiassa vaiheittain vähemmän järeistä toimenpiteistä kohti järeämpiä toimenpiteitä, jos se tarpeelliseksi katsotaan. Palloliitto korostaa myös, että valmistelussa olisi jatkossa tarpeen kuulla edunsaajia nykyistä aktiivisemmin. Tavara- ja pienarpajaisia sekä bingolupaa koskien Suomen Palloliitto ry pitää myönteisenä esitettyä hallinnollisen työn keventämistä.

Suomen Partiolaiset – Finlands Scouter ry (SP - FS)

SP - FS pitää esitystä muilta osin hyvänä ja edistettävänä, mutta näkee esityksen 14 c §:n merkittävän ongelmallisena. SP - FS toteaa, että muutosprosessi lausuntokierroksineen ei ole täyttänyt hyvän lainvalmisteluprosessin edellytyksiä. Jäsenistön kuuleminen ja osallistaminen on tehty käytännössä mahdottomaksi. Tämä on erityisen kohtuutonta, kun esitys sisältää niin merkittäviä uhkia kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytysten heikentämisestä. Tavoite pelihaittojen ehkäisemisestä on SP - FS:n mukaan tärkeä ja kannatettava. Lausunnossa kuitenkin todetaan, että haittojen jakautumisesta eri väestöryhmien kesken ja niiden kustannuksista yhteiskunnalle on hyvin vähän tietoa. SP - FS katsoo, että esitetty aikataulu on liian tiukka ja uhkaa siten vaarantaa merkittävästi rahapelituottoja ja siten esimerkiksi nuorisotyön toimintaedellytyksiä.

SP - FS:n mukaan esityksessä vähätellään sen läpimenosta aiheutuvia haittavaikutuksia. Järjestöjen tuottamasta palvelu-, harrastus-, vapaaehtoistyö- ja edunvalvontatoiminnasta leikkaamisella olisi erittäin merkittävä yhteiskunnallinen vaikutus sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä. Leikkaukset asettavat nuorisolan heikoimpaan asemaan ja saattavat tarkoittaa koko toiminnan lakkaamista. SP - FS esittää, että ensisijaisesti esitys palautetaan avoimeen ja osallistavaan valmisteluun 14 c §:n osalta tai toissijaisesti, että lakia sovellettaisiin 14 c §:n osalta vasta 1.1.2023 lukien. Lisäksi osana arpajaislain uudistusta tulisi käynnistää laaja pohdinta- ja ratkaisutyö kansalaisjärjestöjen rahoitusmallista tulevaisuudessa.

Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö (SPEK)

SPEK pitää esitystä lähtökohtaisesti hyvänä. SPEK toivoo, että eritoten tunnistautumisen vaikutuksia pelihaittojen esiintymiseen seurataan järjestelmällisesti. Lisäksi olisi suotavaa määritellä seurantatavoitteet. SPEK:n mukaan olisi kannatettavaa ottaa tunnistautuminen myös pelisaleihin samanaikaisesti käyttöön. SPEK pitää tärkeänä, että tarve järjestörahoituksen kehittämiseksi tuodaan selvästi esille esityksessä ja sen jatkokäsittelyssä, ja että kompensoivaa rahoitusta järjestötoiminnalle selvitetään. SPEK huomauttaa valmistelu olleen liian nopeaa eikä järjestöjä ole laaja-alaisesti kuultu. SPEK toivoo, että hankkeissa ja niiden valmistelussa huomioidaan myös pelastuspalvelusektorin järjestöt.

Suomen Punainen Risti (SPR)

SPR pitää myönteisenä esityksen tavoitetta. Tunnistautumisella ehkäistään raha-automaattipelaamisen haittoja, mikä on tärkeää. SPR pitää kuitenkin ongelmallisena esityksen aikataulua, esityksen laatimista ilman työryhmää, puutteellista kuulemista, lausuntokierroksen sijoittumista lomakautteen sekä sitä, ettei sähköistä lausuntomenettelyä ole hyödynnetty. SPR on huolissaan muutoksen vaikutuksista yleishyödyllisten yhteisöjen ja kolmannen sektorin toimintaan, mutta kannattaa tästä huolimatta tunnistautumista ja ehdotettua siirtymäsäännöstä. Lain muutoksen tuloksia ja vaikutuksia tulee kuitenkin arvioida, ja lisäksi huomioida taloudellinen kompensatio yleishyödyllisten yhteisöjen ja kolmannen sektorin toiminnan jatkuvuuden varmistamiseksi. SPR näkee myönteisenä tunnistautuneen pelaamisen edistämistä. Lisäksi SPR pitää myönteisenä pienarpajaisten myyntihintaa koskevan rajan nostamista lupamenettelyn keventämistä. Samalla myös päätöksen saamista tulisi samanaikaisesti nopeuttaa.

Suomen Sinfoniaorkesterit ry

Suomen Sinfoniaorkesterit ry toteaa yksinoikeusjärjestelmää vahvistavan se, että rahapelituottoja käytetään yleisen edun mukaisen toiminnan rahoittamiseen ja tämän niin sanotun suotuisan liitännäisseurauksen olevan merkittävä peruste yksinoikeusjärjestelmän ylläpidolle. Lausunnossa pidetään tärkeänä, että pelihaittojen vähentämiseen kiinnitetään lisääntyvää huomiota. Suomen Sinfoniaorkesterit ry:n mukaan uudistuksessa olisi kuitenkin edettävä asteittain ja rauhallisesti, aloittamalla kevyemmillä keinoilla. Siirtymäkauden tulisi jatkua vuoteen 2023. Veikkaus Oy:llä tulisi olla mahdollisuudet tunnistautumisen edistämiseen. Suomen Sinfoniaorkesterit ry toivoo, että ennen uudistuksen toteuttamista tehtäisiin laajempi vaikuttavuusarviointi. Uudistus tulisi toteuttaa siten, ettei edunsaajien toiminnan rahoitus vaarannu. Pelitulojen lasku tulisi kompensoida edunsaajille.

Suomen Teatterit ry

Ongelmapelaamisen rajoittaminen on Suomen Teatterit ry:n mukaan ehdottomasti sellainen tärkeä tavoite, jota voidaan pitää kiistatta kannatettavana. Esityksen yhteiskunnallisen vaikuttavuusarvioinnin puutteiden vuoksi ehdotettujen toimenpiteiden käyttöönotossa on ehdottomasti edettävä asteittain ja siirtymäkauden olisi ulotuttava vähintään vuoteen 2023. Rajoitukset tulisi asettaa vaikuttavuusarvioinnin perusteella sekä niitä tulisi myös tarvittaessa supistaa. Tunnistautumisen käyttöönotto ja aikataulu tulisi toteuttaa suunnitellusti siten, että se kohdistuisi tehokkaasti nimenomaan ongelmapelaajiin, ja samalla kuitenkin haittaisi mahdollisimman vähän muuta kuin ongelmapelaamista. Lausunnossa huomautetaan, ettei ole mitään erityistä syytä olla selvittämättä nyt esitettävien toimenpiteiden kokonaisvaikutuksia ennen kuin toimenpiteistä päätetään. Toimenpiteillä voisi olla myös vaikutuksia Veikkaus Oy:n markkinaosuuden pienenemiseen. Yhtiön monopoliaseman murtuminen johtaisi tilanteeseen, jossa pelihaittojen ehkäiseminen on erittäin todennäköisesti huomattavasti tehottomampaa. Lisäksi Suomen Teatterit ry huomauttaa, että muutoksia ei voida toteuttaa nykyisen budjetin kehityksessä. Esityksessä on lausunnon mukaan otettava selkeästi kantaa siihen, miten negatiivinen vaikutus tulitaiisiin budjetissa kattamaan. Lausunnossa todetaan lisäksi, että yhteiskunnalle pelihaittojen vähentymisen myötä syntyvä säästö olisi peruste laskea arpajaisveron tasoa. Vaihtoehtoisesti laista päättämisen yhteydessä varattaisiin valtiontalouden

kehyksiin vuodesta 2021 eteenpäin budjettivaroja kompensoimaan menetyksiä.

Suomen ylioppilaskuntien liitto SYL ry (SYL)

SYL pitää esitystä muilta osin hyvänä ja edistettävänä, mutta näkee esityksen 14 c §:n merkittävän ongelmallisena ja toivoo sen perusteellista ja kiireetöntä uudelleensoveltamista. SYL katsoo, että muutosprosessi valmisteluineen ja kuulemisineen ei ole edennyt hyvän lainvalmistelun periaatteiden mukaisesti. Tämä on erityisen kohtuutonta esityksen sisältyessä niin merkittäviä uhkia kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytysten heikentymisestä. Lausunnossa todetaan, että tavoite haittojen ehkäisemisestä ja vähentämisen tehostamisesta on tärkeä ja kannatettava, mutta sitä ei voida saavuttaa ilman kattavaa ymmärrystä pelihaitoista ja niiden estämisen keinojen vaikutuksista. Ensin tulisi kartoittaa perusteellisesti ongelmat ja niiden vaikutukset, jonka jälkeen luoda ratkaisuja.

SYL:n mukaan luonnoksessa vähätellään uudistuksesta aiheutuvia haittavaikutuksia. Järjestöjen tuottamasta palvelu-, harrastus-, vapaaehtoistyö- ja edunvalvontatoiminnasta leikkaamisella olisi erittäin merkittävä yhteiskunnallinen vaikutus sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä. Leikkaukset asettavat nuorisolaian heikoimpaan asemaan ja saattavat tarkoittaa koko toiminnan lakkaamista.

Lausunnossa todetaan esityksen olevan myös ristiriidassa pääministeri Sipilän hallituksen politiikan kanssa. SYL esittää, että ensisijaisesti esitys palautetaan avoimeen ja osallistavaan valmisteluun 14 c §:n osalta tai toissijaisesti, että lakia sovellettaisiin 14 c §:n osalta vasta 1.1.2023 lukien. Lisäksi osana arpajaislain uudistusta tulisi käynnistää laaja pohdinta- ja ratkaisutyö kansalaisjärjestöjen rahoitusmallista tulevaisuudessa.

Takuusäätiö

Takuusäätiön lausunnossa todetaan osan säätiön asiakkaista päätyvän asiakkaaksi nimenomaan ongelmapelaamisesta aiheutuvien taloudellisten ongelmien vuoksi. Asiakaskunnan peliongelmatilanteet voidaan jaotella karkeasti kahteen: asiakkaat, joiden ongelmapelaaminen on aggressiivista ja aiheutuu vakavasta riippuvuudesta ja asiakkaat, joiden pelaaminen ei välttämättä olisi ongelmallista, mikäli heidän taloudellinen tilanteensa olisi muutoin kunnossa.

Takuusäätiön näkemyksen mukaan esityksen tavoite on erittäin kannatettava myös säätiön edustaman asiakaskunnan näkökulmasta. Takuusäätiön mukaan esitykseen tarvittaisiin kuitenkin vahvempia arvioita toimenpiteiden vaikuttavuudesta yksilön kannalta sekä analyysia muista mahdollisista keinoista vähentää tai ehkäistä ongelmapelaamista ja siitä aiheutuvaa velkaantumista.

Lausunnossa todetaan, että uusien ja toimivien keinojen jatkuva kehittäminen rahapeliongelmiin ehkäisemiseen ja korjaamiseen on erittäin tärkeää (esimerkiksi peliriippuvuuden ja ongelmapelaamisesta aiheutuneiden talous- ja velkaongelmien yhtäaikainen hoitaminen). Tähän tarvittaisiin kuitenkin nykyistä systemaattisempia toimintatapoja ja selkeästi enemmän resursseja. Takuusäätiö toteaa, että esityksen vaikutusarviointia kansalaistoiminnan rahoitukseen tulisi syventää. Lisäksi säätiö huomauttaa merkittävän osan sen edustaman asiakaskunnan vaikeista ongelmapelaamisen haitoista tulevan ulkomaisten peliyhtiöiden pelien pelaamisesta, minkä vuoksi esitettyjen

toimenpiteiden vaikuttavuus tulisi huomioida myös näiden haittojen ehkäisemisen ja vähentämisen kannalta.

Tiltti

Sininauhaliiton tieto- ja tukipiste Tiltin lausunnossa todetaan peliongelmissa toipuvien Tiltin kävijöiden pitävän pakollista tunnistautumista erittäin tarpeellisena ja hyvänä uudistuksena. Tunnistautumisen rajaaminen vain hajasijoitettuihin raha-automaatteihin on kuitenkin riittämätön toimenpide pelisalien ollessa jopa riskialttiimpi ympäristö kuin pelipisteet. Pelisalien osalta voitaisiin suorittaa tiukempaa sisäänpääsyvalvontaa. Tunnistautumisen lisäksi tarvitaan myös muita pelaajalle pakollisia pelinhallintavälineitä, joiden tulisi tulla voimaan yhtäaikaaisesti tunnistautumisen kanssa. Lausunnossa todetaan, että yhteiskunnan velvollisuus on aktiivisesti ja tehokkaasti puuttua ongelmalliseen pelaamiseen ja että eettisesti toimivan pelintarjoajan pitäisi esimerkiksi välttää markkinointia pelikiellon hakeneelle.

Valtakunnallinen työpajayhdistys ry

Valtakunnallinen työpajayhdistys ry:n mukaan tavoite haittojen ehkäisemisestä ja vähentämisen tehostamisesta on kokonaisuudessaan tärkeä ja kannatettava. Uudistuksella on kuitenkin merkittäviä taloudellisia vaikutuksia yleishyödyllisten yhteisöjen, kolmannen sektorin ja kuntien nuorille tuottamien palveluiden ja toimintojen toteuttamiseen, eikä niitä ole riittävällä tasolla tunnistettu tai arvioitu. Uudistuksella on suora heikentävä vaikutus palveluiden saatavuuteen ja saavutettavuuteen paikallisesti, alueellisesti ja valtakunnallisesti. Lausunnon mukaan vaarana on, että suunnitellut toimet eivät tosiasiallisesti vähennä peliongelmiä, vaan ne siirtyvät järjestelmän ulkopuolelle. Lausunnon mukaan tarvitaan hyöty- ja haitta-analyysi ja vasta esiselvityksen jälkeen tulisi tehdä muutosesitys. Yhdistys toteaa, että valmisteluprosessi kuulemisineen ei ole ollut asianmukainen. Uudistus tulisi toteuttaa niin, ettei edunsaajien toiminta supistu eikä toiminnan piirissä olevien ihmisten tilanne huonone. Yhdistys esittää 14 c §:n uudelleenvalmistelua ja toissijaisesti, että sitä tulisi soveltaa vasta vuodesta 2023 lukien. Osana uudistusta tulee käynnistää laajapohjainen työ avustusjärjestelmien kehittämisestä ja kansalaisjärjestöjen rahoitusmalleista tulevaisuudessa.

Vasemmistoliitto rp

Vasemmistoliitto kannattaa pakollista tunnistautumista hajasijoitetuilla rahapeliautomaateilla. Ongelmallista ehdotuksessa on kuitenkin se, ettei se sisällä varsinaisia keinoja haittojen ehkäisyyn. Raha-automaattipelaamista koskevien rajoitusten pitäisi olla pakollisia ja niitä säädettäessä on kuultava asiantuntijoita ja rahapelitutkijoita. Vasemmistoliiton mukaan pakollinen tunnistautuminen tulisi ulottaa myös pelisaleihin. Lausunnossa todetaan myös, että Veikkaus Oy:ltä tulisi saada pelidataa sekä pelihaittojen ehkäisy- ja vähentämistyöhön että tieteelliseen tutkimukseen. Vasemmistoliitto peräänkuuluttaa sosiaalisesti oikeudenmukaista rahapelijärjestelmää. Lisäksi - keskustelu tuottojen vähenemisen vaikutuksista edunsaajien toimintaan tulisi käynnistää ja keskustelua tulisi käydä myös rahapeliasioiden neuvottelukunnassa. Vasemmistoliitto näkee tarpeen arpajaislain kolmannelle vaiheelle, jossa toteutettaisiin kansallinen rahapelipoliittinen ohjelma.

Vastuullinen Lahjoittaminen VaLa ry (VaLa)

VaLan mukaan lupa-ajan ja arpojen myyntihinnan euromäärän muutokset ovat kannattavia, mutta eivät kuitenkaan riittäviä toimenpiteitä arpajaisten

kasvamiseksi merkittäväksi varainhankintakeinoksi. Esitys ei myöskään riittävästi toteuta tavoitetta järjestöjen hallinnollisen taakan keventämisestä eikä lupaprosessien sujuvoittamisesta, vaan VaLa kannattaa suunnitellumpaa ja kestävämpää arpajaislainsäädännön uudistamista.

Veikkauksen edunvälittäjät -verkosto

Verkosto toteaa yksinoikeusjärjestelmää vahvistavan sen, että rahapeliuottoja käytetään yleisen edun mukaisen toiminnan rahoittamiseen ja tämän niin sanotun suotuisan liitännäisseurauksen olevan merkittävä peruste yksinoikeusjärjestelmän ylläpidolle. Verkosto pitää tärkeänä esityksen tavoitetta vähentää pelihaittoja. Lisääntyvät rajoitukset tuottavat monia suotuisia yhteiskunnallisia vaikutuksia ja osaltaan vahvistavat legitimitettä. Saavutettujen yhteiskunnallisten vaikutusten määrä laskee tuottojen vähentyessä. Lausunnossa todetaan edunsaajien työllä olevan erityinen merkitys yhteiskunnallisten ongelmien vähentämisessä. Esityksen suurin ja samalla perusteellinen ongelma on vaikutusarvioinnin puutteellisuus. Arviointiin tulisi kiinnittää merkittävästi enemmän huomiota. Verkosto toteaa avustusten leikkauksen vähentävän merkittävästi yleishyödyllisen toiminnan volyymia ja siten huomattavasti uudistuksen yhteiskunnallisia nettohyötyjä. Leikkaukset tulisi kompensoida arpajaisveroprosentin laskemisella tai luopumalla siitä kokonaan, tai budjettirahoitusta lisäämällä. Verkosto katsoo, että uudistuksessa on edettävä asteittain ja siirtymäkauden tulisi olla vähintään vuoteen 2023 asti. Pelaamista koskevat rajoitukset tulisi asettaa vaikutusarvioinnin perusteella. Esityksessä tulisi todeta mahdollisuus myös supistaa rajoituksia samoin kuin Veikkauksen mahdollisuus tunnistautumisen edistämiseen. Verkosto toteaa, että esitys on valmisteltu hätiköidysti eikä valmistelussa ole hyödynnetty verkoston osaamista. Esitys olisikin otettava uudelleen valmisteluun ja tehdä se yhteistyössä. Valmistelussa tulisi kiinnittää huomiota myös ulkomaisen pelaamisen vähentämiseen. Lisäksi tulisi käynnistää laajapohjainen keskustelu pelitulojen ja valtion rahoituksen kokonaisuuden uudistamisesta.

Veikkaus Oy

Veikkaus Oy pitää esityksen lähtökohtaa pelihaittojen vähentämisen näkökulmasta hyvänä ja oikeansuuntaisena. Yhtiön mukaan perusteltua on pitää jatkossakin pelialit pakollisen tunnistautumisen ulkopuolella. Tunnistamismenettely tulisi toteuttaa mahdollisimman helpolla ja asiakasystävällisellä tavalla ja siihen tulisi voida kannustaa pelaajia. Veikkaus Oy esittää, että pelaamista koskevista rajoituksista säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella ja että yhtiötä kuullaan valmistelussa. Veikkaus Oy toteaa pelitilipelaamista koskevan sääntelyn jäävän esityksessä auki. Yhtiö esittää, että pelitilipelaaminen tulisi olla mahdollista jo ennen pakollista tunnistautumista. Yhtiön mukaan yksivaiheinen tunnistautuminen tulisi olla mahdollista käteistä ja debit-korttimaksua käytettäessä ja pelitilitä maksamista varten viranomaisyhteistyössä määriteltäisiin myöhemmin riittävän vahva tunnistamisratkaisu. Veikkaus Oy esittää myös, että myös uudet maksuvälineet olisivat käytettävissä. Yhtiön mukaan sen hallinnollinen taakka lisääntyy, kun tunnistautumisen myötä raha-automaatit erityisautomaatteina siirtyisivät rahanpesulain soveltamisalaan. Tältä osin Veikkaus Oy toteaa terminologian olevan horjuvaa ja esittää, että rahanpesuun liittyviä määritelmiä ei sidottaisi erityisautomaatin käsitteeseen. Tällöin laista voitaisiin poistaa erityisautomaatin määritelmä kokonaan.

Lausunnossa esitetään myös, että ottamalla tunnistautumisen käyttöön vasta 2022 voitaisiin vähentää liiketoimintaan ja edunsaajiin liittyviä riskejä. Lisäksi yhtiö toteaa uudistuksen tuottovaikutuksen olevan suurempi kuin esitysluonnoksessa siinä esitetyn pakollisen lisätunnisteen vuoksi. Taloudellisten vaikutusten osalta Veikkaus Oy huomauttaa esityksestä puuttuvan kokonaisarviointi, jossa olisi huomioitu rahapeli tuottojen positiiviset vaikutukset. Yhtiön mukaan rajoitusten asteittainen käyttöönotto on hyvä ja esityksessä pitäisi todeta, että aluksi otettaisiin käyttöön peliesto, aikamuistuttaja ja paniikinappula. Veikkaus Oy huomauttaa myös, että pelaaminen voi siirtyä ulkomaille, jos rajoitukset ovat ylimitoitettuja tai hankala käyttää. Lausunnossa todetaan lisäksi, että haittavaikutuksia koskevaa tekstiä tulisi tiivistää ja siinä esitetyt faktat tarkistaa. Lisäksi esityksessä tulisi todeta, että pelaajia tunnistautuneeseen pelaamiseen motivoivien etujen käyttäminen on sallittua. Veikkaus Oy toivoo, että tässä yhteydessä voitaisiin myös säätää valvottavien pelijärjestelmien sijainnista.

Vesaisten Keskusliitto ry

Vesaisten Keskusliitto ry pitää esitystä muilta osin hyvänä ja edistettävänä, mutta näkee esityksen 14 c §:n merkittävän ongelmallisena ja toivoo sen perusteellista ja kiireetöntä uudelleenvalmistelu. Vesaisten Keskusliitto ry katsoo, että muutosprosessi valmisteluineen ja kuulemisineen ei ole edennyt hyvän lainvalmistelun periaatteiden mukaisesti. Tämä on erityisen kohtuutonta esityksen sisältyessä niin merkittäviä uhkia kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytysten heikentämisestä. Lausunnossa todetaan, että tavoite haittojen ehkäisemisestä ja vähentämisen tehostamisesta on tärkeä ja kannatettava, mutta sitä ei voida saavuttaa ilman kattavaa ymmärrystä pelihaitoista ja niiden estämisen keinojen vaikutuksista. Ensin tulisi kartoittaa perusteellisesti ongelmat ja niiden vaikutukset, jonka jälkeen luoda ratkaisuja.

Vesaisten Keskusliitto ry:n mukaan luonnoksessa vähätellään uudistuksesta aiheutuvia haittavaikutuksia. Järjestöjen tuottamasta palvelu-, harrastus-, vapaaehtoistyö- ja edunvalvontatoiminnasta leikkaamisella olisi erittäin merkittävä yhteiskunnallinen vaikutus sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä. Leikkaukset asettavat nuorisolan heikoimpaan asemaan ja saattavat tarkoittaa koko toiminnan lakkaamista. Esitetty muutos johtaisi mitä todennäköisimmin etenkin haja-asutusalueilla toimivien kioskien ja sitä myötä esimerkiksi asiamiespostin kaltaisten palvelujen lakkauttamiseen ja siten palvelujen valtakunnallisen saatavuuden heikentymiseen.

Lausunnossa todetaan esityksen olevan myös ristiriidassa pääministeri Juha Sipilän hallituksen politiikan kanssa. Vesaisten Keskusliitto ry esittää, että ensisijaisesti esitys palautetaan avoimeen ja osallistavaan valmisteluun 14 c §:n osalta tai toissijaisesti, että lakia sovellettaisiin 14 c §:n osalta vasta 1.1.2023 lukien. Lisäksi osana arpajaislain uudistusta tulisi käynnistää laaja pohdinta- ja ratkaisutyö kansalaisjärjestöjen rahoitusmallista tulevaisuudessa.